

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindellicorum, Anno MDCCXIII.

Controversia Fundamentalis Et Generalis II. De Scriptura Sacra.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

CONTROVERSIA FUNDAMENTALIS ET GENERALIS

II.

De Scriptura Sacra

4. **N** nulla materia evidentiùs convinci, faciliùs debellari, potentiùs conteri possunt omnes Hæretici & Sectarij, quàm in hac generali controversia de Scriptura Sacra; quam tamen Scripturam ipsi pro maximo, securissimo, & unico habent præsidio suarum Sectarum. Cum enim unicè innituntur soli Scripturæ, si hoc ipsis fulcrum subtrahitur, omnia, quæ superinadificant, exitiali penitus ruina collabi necesse est. Hoc autem fulcrum facile, & potenter à quolibet, quem sorte eum illis congregari contingit, subtrahitur, si nimirum ipsis negetur 1. existentia Scripturæ S. seu quòd detur aliqua Scriptura, quæ sit Divina & Verbum DEI. 2. Si negetur ipsis Canon seu Catalogus librorum Canonicorum. 3. Si negetur ipsis legitima editio vel versio Scripturæ, seu quòd ritè ab ipsis traducta sit in linguas Vulgares ex fonte seu Originali textu Hebraico vel Græco. 4. Si negetur ipsis integritas & puritas Scripturæ, seu quòd habeant Biblia incorrupta, nec vitata à Sudaïs, Hæreticis, aut Catholicis, à quibus

acceperunt Scripturam, & quos in alijs fidei rebus gravissimè errasse dicunt. 5. Si ipsis negetur, verum & genuinum sensum Scripturæ esse illum, quem ipsi adstruunt. Siquidem de his 5. punctis infallibiliter esse certos oportet, qui ex sola Scriptura articulos suæ fidei probare unicè volunt & debent; nisi enim *infallibiliter* certi sint, an detur aliqua Scriptura Divina, quænam sit illa, an legitime versa, incorrupta, & ritè intellecta, nullatenus *infallibiliter* (quod tamen ad fidem Divinam & supernaturalem absolute requiritur) certi esse possunt de ijs rebus, quas ex sola Scriptura adstruunt, probant, delectant. Evidens quippe est, assensum fidei non posse prudenter esse certiorum, quàm sit motivum, propter quod præstat assensus, nec intellectum posse prudenter assentiri firmiùs objecto materiali, quàm mereatur objectum formale seu motivum. Si igitur de Scriptura & memoratis 5. punctis non certò ac infallibiliter constet Apostatis, de nullo prorsus fidei articulo possunt esse infallibiliter certi, nec prudenter ulli rei propter scripturæ auctoritatem assensum firmum & indu-

indubitatum præstare. Voluntas enim utique prudenter & piè imperare nequit intellectui assensum, rei obscuræ à DEO revelatæ præstandum, nisi adsint talia motiva credibilitatis, hoc vel illud esse Verbum DEI, seu revelationem Divinam, propter quam credenda est veritas obscurè revelata, ut dubitare de revelationis existentia evidenter sit nefas.

Unde præsentem controversiam de Scriptura S. in duos Articulos dividere placet. In priore agam de Verbo

Dei Scripto, & ostendam, Lutheranos, Calvinistas, Zwinglianos, omnesque à Romana Ecclesia Apostatas, seu veteres, seu modernos, in suis principijs sufficienter probare nunquam posse, ac proinde nunquam infallibiliter certos esse 1. an detur aliqua Scriptura S. 2. quanam sit illa. 3. an legitimè verba. 4. omnino incorrupta. 5. quomodo intelligenda. In posteriore autem de Verbo *Dei non Scripto*; ex quo illa omnia certò ac infallibiliter probant Catholici.

ARTICULUS I.

De Verbo DEI Scripto.

SUMMARIUM.

1. In hac materia certissime & securissime debellantur omnes Sæctarij, everfis eorum fundamentis.	11. Referuntur libri Canonici utriusque Testamenti.
2. Quid sit Scriptura S.	12. Quosnam ex illis expunxerint Lutherus & Calvinus.
3. An aliqua sit, & quanam, non est evidens: igitur hoc probandum, & quidem infallibiliter.	13. Sæctarij & Apostata rursus probare sufficienter nequeunt Canonem Scripturae, seu quinam libri determinatè sint Scriptura S. & Divina, quinam Apocryphi, ex ipsa Scriptura.
4. 5. Sæctarij & Apostata nulli in suis principijs sufficienter probare possunt existentiam S. Scripturae.	14. Neque ex criticis Scripturae.
6. Nec ista quæstio indigna est Christiano homine, aut curiosa, & inepta.	15. Neque ex interno spiritu & sensu propriae conscientia, seu spiritu privato.
7. Nempe S. Scriptura se ipsam non prodit luce sua, etiam attentè ac devotè legentibus.	16. 17. 18. Indicia, ex quibus aliquos libros Antiqui Testamenti, a se expunctos, probant non esse Canonicos, fictitia sunt & inania.
8. Ex textibus autem Scripturae id probare velle ineptissimum est.	19. Qua lingua primitus conscripta & edita sint Scriptura Sacra.
9. Quid sit Canon Scripturae S.	
10. Et libri Canonici, atque Apocryphi.	

R. P. Pichler Theol. Polemica

L 2

10.

34. *Qua fuerint prima versiones.*
 20. *Ex illis eminet Vulgata.*
 22. *Non verò versiones Vulgares.*
 23. *Seclusa speciali Providentia DEI moraliter necessarium erat multos errores successu temporis irrepere in Biblia, crebro descripta calamo, & in alias linguas tradita.*
 24. *Adversarij iterum probare nullatenus possunt sufficienter, se habere legitimam & ab erroribus puram versionem Bibliorum.*
 25. *Idem demonstratur à priori ex qualitate Versorum.*
 26. *Et à posteriori ab exemplis.*
 27. *Neque sufficienter probare possunt puritatem Scripturae Hebraicae & Graecae, nostro & tempore Lutheri exstantium, ex quibus tamen linguis sua Biblia in Vernaculas translata gloriantur.*
 28. *Editio tamen Vulgata hodie dum est authentica.*
 29. *Non dissentit à fontibus Authenticis, Hebraeo & Graeco, quoad sensum: nec editio Clementina formaliter differt à Sixtina.*
 30. *Quam quoad substantiam jam approbavit Tridentinum.*
 31. *lectio Bibliorum Catholicorum in lingua aliqua sacra nulli, in lingua Vulgari aliquibus quidem prohibita est, sed non in Germania, saltem defacto.*
 32. *Eandem difficultatem, imò impossibilitatem habent Adversarij*
 33. *in probando genuino S. Scripturae sensu.*
 34. *Quid sit sensus Scripturae verus & accommodatissimus.*
 35. *Litteralis & mysticus: item allegoricus, anagogicus, & tropologicus.*
 36. *Litteralis in dogmatis fidei praecipue inquirendus est.*
 37. *Scriptura S. patitur varios sensus & interpretationes: unde arduum est verum & genuinum sensum infallibiliter deprehendere.*
 38. *Adversarij, ne admittere cogantur Interpretem Romanum Pontificem, dicunt, solam Scripturam esse regulam adequatam omnium credendorum, eamque esse claram & perspicuam saltem in rebus creditu necessarijs, si devote ac attentè legatur à pijs.*
 39. *Sed contrarium demonstratur.*
 40. *Pariter demonstratur, Adversarios in suis principijs nequaquam probare sufficienter posse, se in intelligendis Scripturis non decipi.*
 41. *Patet id ipsum etiam à posteriori.*
 42. *Quomodo Scriptura sit & dicatur lux, lumen, lucerna;*
 43. *Et liber apertus, opertus autem ijs, qui preceunt.*
 44. *DEO utique liberum fuit clarè vel obscure loqui nobis.*
 45. *Quare defacto in Scripturis frequenter nobis loquatur obscure.*

§. I.

Lutherani, Calvinistæ, Zwingliani in suis principijs probare sufficienter non possunt existentiam Scripturæ S.

2. Sciendum 1. per Scripturam S. intelligi libros, ab hominibus quidem, sed inspirante & dictante DEO conscriptos. Vocantur hi libri à Græcis *Biblia*, à Latinis *Scriptura*, ab utriusque per Antonomasiam, scilicet propter præstantiam Auctoris Principalis, qui DEUS est, his libris appropriando communia cæteroquin vocabula. Primus horum librorum Auctor Instrumentalis fuit Moyses, & hunc secuti sunt Prophetae in Antiquo, Apostoli verò & Evangelistæ in Novo Testamento.
3. Sciendum 2. Evidens & per se notum non esse, dari aliquos libros inspirante DEO exaratos, seu S. Scripturam; id enim non solum negatum semper fuit à Gentilibus, sed etiam aliquando à quibusdam, qui se Christianos vocabant. Imò etiam Adversarij fatentur, veram Ecclesiam ab Adamo usque ad Moysen per bis mille circiter annos existisse sine ulla Scriptura S. Proinde existentiam illius probari oportet, & aliunde infallibiliter innoscere.
4. Dico. Lutherani, Calvinistæ, Zwingliani, & cæteri Apostatae omnes non possunt in suis principijs sufficienter probare existentiam Scripturæ S. seu quòd detur aliqua Scriptura divinitus dictata. Demonstratur: Motivum vel medium, ex quo probant, vel est ipsa Scriptura, vel certa critica seu indicia

ex parte Scripturæ se tenentia, vel spiritus internus & sensus conscientie: sed nullam ex his est medium sufficiens ad *infallibiliter* probandam existentiam Scripturæ S. ergo. M. est ipsorum, quia communiter non admittunt Traditionem & Auctoritatem Ecclesie tanquam Verbum DEI non scriptum, ex quo solo infallibiliter doceri possent de hac re. m. P. Hoc medium non potest esse ipsa *Scriptura*, quia de hujus existentia lis est, & si ex Scriptura probaretur Scriptura, probaretur idem per idem, & supponeretur, quod est in questione.

Non *critiria*, nimirum antiquitas Bibliorum & mirabilis conservatio inter tot casus, miracula in confirmationem eorum facta, eventus rerum, quæ in Biblijs prædicebantur futura, sanctitas & majestas rerum, quæ in ijs continentur, energia Verborum ad permovendos animos, mira concordia rerum contentarum. Hæc, inquam, critica non sunt sufficiens medium ad *infallibiliter* probandam existentiam Bibliorum 1. quia omnia & singula possunt absolute reperiri in libro quodam præcisè humano vel unius vel plurium Auctorum; cur enim ejusmodi liber merè humanus non possit esse antiquissimus, à DEO mirabili providentia conservatus, res majestate & sanctitate plenas continere, & tantâ verborum

energiam proponere, ut permoveantur homines ad vitam meliorem, vel etiam ad sanguinem profundendum, cum etiam Plato Ethnicus suo libro de Immortalitate animae ita permovisse animos dicatur, ut quidam sibi necem consciscerent? Cur Deus ejusmodi librum, ab uno, vel pluribus viris probis mirabili consensu conscriptum, non possit tueri etiam miraculis propter utilitatem, quam affert Reipublicae materia contenta in tali libro, v. g. conscripto à Confutio Sinarum quondam sapientissimo Philosopho? Cur ejusmodi liber non possit etiam in se continere prophetias & vaticinia, cum libri Sybillarum gentilium, quos utique pro Scriptura S. non habent Adversarij, pleni fuerint praedictionibus rerum, quae postmodum evenerunt? 2. Quia de his ipsis criticis non constat Adversarijs evidenter & certo, sed praecise ex relatione humana, quam semper contendunt fallibilem esse; ipsi enim non praesentes spectarunt miracula; absque relatione humana ignorant, utrum ea, si tamen facta sint, eò spectarint, ut ostenderent, aliquos libros, praesertim hos, quos Adversarij habent pro Divinis, esse Divinos; nesciunt nisi ex fama, quod ea, quae praedicebantur futura, certo evenerint, vel si evenerint, an non primum postea in his codicibus scripta sint à nequam impostore, certis libris Divinam Auctoritatem conciliare per fraudem machinante. Adde, quod multi libri, & capita librorum, quos habent Adversarij pro Divinis, non contineant prophetias, vel res sublimes &c. Imò aliqua in Scripturis reperiuntur in speciem vilia,

falsa, aut contradictoria, & captu difficilia, ut adeò S. Augustino aliisque Expositoribus laborandum fuerit, ut Evangelia & alios libros Scripturae à contradictionibus vindicarent. 3. Quia si haec critica sufficienter probarent existentiam Scripturae S. etiam sufficienter probarent veritatem Religionis Romano-Catholicae, ut adeò Adversarij non minus hanc pro vera Christi Ecclesia agnoscere deberent, quam existentiam Scripturae; siquidem Romana Ecclesia est antiquissima, mirabiliter inter gravissimas persecuciones Judaeorum, Gentilium, & Haereticorum semper conservata, non sine plurimis miraculis, quae in contestationem ipsius dogmatis facta sunt à viris sanctitate prodigiosa conspicuis, & dono prophetiae claris, qui etiam vitam & sanguinem promptissime maximo numero pro ea obtulerunt &c.

Nec denique sufficiens medium est Spiritus internus, aut (ut Calvinista vocant) propriae conscientiae sensus, quem falso dicunt esse testimonium Spiritus S. interni; nam iste *Spiritus privatus* 1. est prorsus incertus & dubius, utrum sit à DEO nec ne, nec certo probari ab Adversarijs potest, eum esse à DEO potius quam ab erronea & fallaci persuasione propria; si enim probari certo posset, deberet probari ex Scriptura; & sic evidenter fieret circulus vitiosus, dum Scriptura probaretur ex Spiritu interno, & Spiritus internus ex Scriptura; item ignotum probaretur per aequè vel magis ignotum. 2. Est in diversis hominibus diversus, & contradictoria docens, consequenter non

non est testimonium Spiritus S. qui interius docere contradictoria utique non potest, cum testari falsum nequeat: quod autem diversa & contradictoria dicitur diversis, patet inde, quod Adversarij dicitur, libros Novi & Antiqui Testamenti esse Scripturam Divinam, Ethnicis autem, Paganis, & Turcis dicitur, non esse Scripturam Divinam, Judæis verò, libros Novi Testamenti non esse Divinos. 3. Est ineptus ad terminandas lites; quamvis enim Deus absolute possit hominem docere infallibiliter per internam illustrationem, uti docuit Prophetas; ordinariè tamen non solet, quia ejus Providentia requirit, ut per testimonium publicum & ab omnibus cognoscibile erudiat homines, dari e.g. aliquam Scripturam Divinam, & quidem hanc &c. ita enim exigit presentis vitæ ratio & status, ut utraque Pars litigans percipere possit hoc testimonium, ne utraque illud pro se pari jure allegare possit, uti fieri potest, si testimonium sit merè internum, uti est Spiritus iste privatus, & conscientia sensus.

5. Confirmatur. Quidquid est infallibiliter certum, debet esse certum vel certitudine evidentia, vel certitudine fidei: sed nec certitudine evidentia certum est Adversarij, dari aliquam Scripturam S. cum Ecclesia vera existere possit sine ulla Scriptura, uti fuit ante Moysis tempora, & Deus absolute non adstringatur ad nos docendos per litteras & verbum scriptum: nec certitudine fidei; nam nihil est certum certitudine fidei, nisi adsint motiva tanta credibilitatis, id à DEO revelatum esse,

ut nulla ratione prudenter negari possit: atqui in principijs Adversariorum non adsunt motiva tanta credibilitatis; quænam enim sunt illa? an critica, an spiritus internus? quæ jam rejecta sunt ut futilia & insufficientia: aliud autem motivum rejectis Traditionibus & Auctoritate Ecclesiæ assignari nequit: ergo. Videamus nunc, quid ex Adversarij aliqui (nam multi hanc questionem de existentia Scripturæ dextrè & studiosè dissimulant, videntes labyrinthum, ex quo exitum non inveniunt) pro sua causa opponant.

6. Objiciunt 1. Quod existat aliqua Scriptura S. est principium, etiam à Catholicis, adeoque ab utraque Parte litigante concessum: ergo non debet trahi in dubium, aut exigi ab adversa Parte, ut prober ejus existentiam. R. 1. N. C. quia principium, quod non est evidens, probari debet; ab Adversarij autem istud principium probari nequit. R. 2. D. A. Est principium ab utraque Parte concessum, sed non ex eodem motivo & fundamento. A. ex eodem motivo & fundamento. N. A. & C. Si Adversarij ex eodem motivo concederent & possiderent Scripturas, scilicet ex Traditione & Auctoritate Ecclesiæ, facile & statim pax foret nos inter & ipsos; si enim hanc audirent in admittendis Scripturis quoad existentiam, admittere deberent consequenter etiam in intelligendis Scripturis quoad sensum, & sic in omnibus Articulis nos inter & ipsos controversis.

Replicant: hæc quæstio, an detur Scriptura Divina, est curiosa; Christiano

stiano indigna, quia totam Christianitatem reddit dubiam. Imò inepta, quia prima fidei principia non probantur, sed supponi debent: ergo. R. N. Ant. quoad omnia membra. Utique enim *curiosum* non est inquirere, an primum fidei fundamentum sit satis solidum; neque DEUS, quamvis velit captivari intellectum nostrum in obsequium fidei revelando res obscuras, tamen eas à nobis temerè & sine motivo prudenter innegabili firmissimè credi vult, nec velle potest. Quis *Christiano indignum* existimet, si fundamenta fidei Christianæ, quæ utiq; infirma esse nequeunt, inquirere, tentare, & declarare laboret, quod sit per examen hujus questionis? Et quis *ineptum* pronuntiet indagare principium, quod per se notum non est? Quamdiu igitur Adversarij non possunt infallibiliter probare existentiam Scripturæ S. (quod nunquam poterunt, nisi iterum amplectantur Verbum DEI non Scriptum, & Ecclesiæ vocem audiant) tamdiu malè admittunt Scripturam & imprudenter, nec eâ uti possunt ad reliquos articulos probandos; licet nos Catholici eam bene admittamus, & adhibere possimus ad aliquid probandum tanquam regulam certissimam credendorum.

7. Ob. 2. Scriptura se ipsam sua luce satis prodit; si enim attentè ac devotè legatur, tam convincentes in ea reperiuntur causæ, quod sit Verbum DEI, ut testimonium Ecclesiæ vel omnino non requiratur, vel saltem non nisi ultimum jure obtineat locum. Fere testimonium Ecclesiæ de Scriptura se ha-

bet, sicut se habet Tabellarius, qui affert litteras Regis; qui quidem initio nobis tradit has litteras, sed postquam eas reclusas legimus, & sigillum videmus, non amplius credimus propterea, quia Tabellarius dicit, has esse litteras Regis, sed propter Manum, Sigillum, Negotium Principis in litteris descriptum. Sic Scriptura habet in se talia critica seu indicia sibi intrinseca, qualia sunt *sublimitas* rerum, quæ in Scripturis tractantur, *instructio* talis ad vitam rectè instituendam, qualis non reperitur in ullo alio libro, *efficacia* tanta ad permovendos animos, quanta in nullo alio libro deprehenditur, & *impletio* prædictionum, quæ in Scripturis continentur &c. ut dubitari non amplius possit, quin hæc Scriptura sit Divina: ergo. R. si tanta est lux in Scriptura, qua se ipsam prodit, quare eam non omnes vident? cur hanc lucem potius in suo Alcorano vident Turcæ, quam in nostra Scriptura, etiam attentè & devotè lecta? cum tabellario & litteris Regis non est paritas, quia Character, Sigillum, & alia hujusmodi indicia clarè & longè certius dignosci possunt, & oculis evidentè cerni, suntque ex se longè aptiora ad probandum, litteras esse à Rege missas, quam Nuntij, sæpe mendaces: e contra in Scripturis nihil Divinum clarè & evidentè apparet, & e contra testimonium Ecclesiæ, quæ aliunde probatur esse infallibilis, clarè & sensibilibiter nobis constat: ac proinde hoc testimonium rectè dicitur esse primum, ultimum, efficacissimum, & ex omnibus unice convincens & infallibiliter

docens, dari Scripturam S. Adde, quod etiam litteræ regæ non semper certò ac *infallibiliter* dignoscantur ex indicijs, etiam si attentè & circumspèctè legantur: de litteris autem Divinis debet haberi infallibilis certitudo etiam quoad nos, quam certitudinem certè non pariunt illa critèria Scripturæ intrinseca; cur enim ab aliquo sancto & sapienti viro, qualis v. g. fuit S. Augustinus, Thomas Kempensis, S. Franciscus Xaverius &c. non possit scribi liber, in quo res æquè sublimes, tam copiosa instructio, tam efficax energia verborum, imò & quædam vaticinia de rebus futuris, quæ postmodum impleantur, ac mediâ ad salutem contenta sint, quin tamen talis liber esset *Canonicus*? Quid si aliquis diceret, Evangelia S. Bartholomæi, Thomæ, Nicodemi, quæ nec ab Adversarijs agnoscuntur pro Canonicis, esse tales libros, memoratis saltem plerisque dotibus instructos? Accedit, quod in Scripturis, quas Adversarij agnoscunt pro Divinis, reperiantur plurima capita, & sententiæ, in quibus nulla apparet vel sublimitas, vel informatio morum, vel

energia verborum, vel prædictio: quare ergo habent pro Divinis?

Ob. 3. *Spiritus est, qui testificatur.* 1. Jo. 5. v. 6. hoc est, Spiritus S. testimonium est quasi viva sensatio apud eos, qui Scripturam piè legunt, ut eam agnoscant: *ipse enim Spiritus reddidit testimonium Spiritui nostro.* Rom. 8. v. 16. *Et Spiritus docebit vos omnia, & suggeret vobis omnia.* Jo. 14. Ergo ex Spiritu interno potest satis cognosci etiam existentia Scripturæ. R. hoc argumentum, quod apud multos ex Adversarijs est potissimum, planè ineptissimum esse, tum quia adducit textus Scripturæ ad probandam existentiam Scripturæ, & sic supponit id, de quo queritur, tum quia ex his textibus non probatur, quod ille spiritus & dictamen internum, quo judicant dari Scripturam, sit Spiritus S. illustratio, & non potiùs fallax persuasio & erroneum proprij intellectus judicium, tum quia Turcæ vel alij Scripturam negantes eodem jure possunt dicere, se negare ex interno Spiritus S. testimonio, *Spiritum esse, qui sibi testificetur, Spiritum reddere Testimonium spiritui suo &c.*

§. II.

Idem non possunt sufficienter probare Canonem S. Scripturæ.

9. Sciendum 1. vocem *Canon* esse Græcam, & Latine significare idem ac vocem *Regula*, item *Catalogus*. Quæ utraque significatio huc quadrat; cum

R. P. Pichler Theol. Polemica,

enim S. Scriptura sit *Regula* seu norma nostræ fidei & morum, rectè appellatur *Canon*, & totus *Catalogus*, in quem recepti sunt libri S. Scripturæ, itidem

Idem

ididem

itidem rectè vocatur *Canon*; sic dicimus, hunc vel illum librum esse in *Canone*, hoc est, in Catalogo Librorum Sacrorum, & libros sacros vocamus *Canonicos*. Porro possunt aliqui libri fieri esse Canonici *secundum se*, quin tamen sint Canonici *quoad nos*, live *Canonizati*, seu relati inter Divinos; sicut aliud est esse *Sanctum*, & aliud esse *Canonizatum*. Quòd aliquis liber sit Canonicus *secundum se*, habetur à solo DEO illum dictante vel inspirante; quòd autem sit Canonicus *quoad nos*, hoc est, nobis sufficienter cognitus, habetur per revelationem Divinam nobis satis propositam.

xo. Sciendum 2. per libros Canonicos ordinariè & communiter intelligi illos, qui sunt Canonizati, seu legitima auctoritate in numerum librorum Sacrorum relati. Canonicis opponuntur

Apoeryphi, qui nempe, licet à quibusdam aliquando Patribus habiti sint pro Divinis, legitima tamen auctoritate (publicò nempe Ecclesiæ judiciò) nunquam pro talibus declarati & acceptati sunt: tales hodie sunt Oratio Regis Manassæ, Psalmus 151. Appendix libri Job, liber Hermetis (qui inscribitur Pastor) liber III. & IV. Esdræ, liber III. & IV. Machabæorum; qui, etiamsi in Codice Bibliothecæ Græcæ vel Latine contineantur, tamen inter Canonicos recepti non sunt, & ideo infallibilem (saltem *quoad nos*) auctoritatem non habent. In alio sensu etiam illi libri vocantur *Apoeryphi*, qui errores continent admixtos.

Sciendum 3. In Canone Catholico libros Canonicos contineri 72. nimirum Veteris Testamenti 45. Novi autem 27. Suntque sequentes.

Veteris Testamenti.

Genesis.
Exodus.
Leviticus.
Numeri.
Deuteronomium.
Josue.
Judices.
Ruth.
4. Libri Regum.
2. Libri Paralipomenon.
2. Libri Esdræ.
Tobias.

Judith.
Esther.
Job.
Psalteriũ.
Proverbia.
Ecclesiastes.
Cantica.
Sapientia.
Ecclesiasticus.
4. Prophetæ Majores,
cum Baruch.
12. Prophetæ Minores.
2. Libri Machabæorum.

Quatuor *Majores Prophetae* sunt I-
saías, Jeremias, Ezechiel, Daniel.
Duodecim *Minores* Oseas, Joel, Amos,
Abdias, Jonas, Micheas, Nahum,
bacuc, Sophonias, Aggeus, Zacharias,
Malachias.

Novi Testamenti.

1. Evangelia.
- Actus Apostolorum.
14. Epistolæ S. Pauli.
3. Epistolæ S. Joannis.

2. Epistolæ S. Petri.
- Epistola S. Jacobi.
- Epistola S. Judæ.
- Apocalypsis.

Auctores Evangeliorum sunt *Matthæus*,
Marcus, *Lucas*, *Joannes*. Actuum S.
Lucas. Apocalypseos S. *Joannes*. Epi-
stolæ quatuordecim S. *Pauli* sunt scriptæ
ad sequentes: una ad Romanos, duæ
ad Corinthios, una ad Galatas, una
ad Ephesios, una ad Philippenfes, una
ad Colossenses, duæ ad Thessalonicen-
ses, duæ ad Timotheum, una ad Ti-
tum, una ad Philemonem, una ad
Hebræos.

Habetur iste Catalogus Librorum
Canonicorum ex Concil. Tridentin.
Sess. 4. Patres verò Tridentini hunc
eundem Canonem acceperunt à Con-
cil. Florentino, Florentinum à Roma-
no sub Gelasio, Gelasius ab Augusti-
no, Augustinus à Concil. Carthag. III.
(quod alij appellant V. alij VI.) ap-
probato à Synodo Generali VI. Patres
hujus Concilij Carthag. ab Innocentio
I. Papa in ep. ad Exuperium, qui Inno-
centius vixit sub annum 402. & hunc
Canonem, quem à temporibus Apo-
stolorum per continuam Traditionem
accepit, clarè & explicitè declaravit,
eò quòd Traditio Apostolica ob ingen-
tes persecutiones Ecclesiæ non in omni-
R. P. Pichler Theol. Polemica.

bus locis sat cognita fuisset; quod in-
dè etiam colligitur, quòd de quibus-
dam ex recitatis libris aliqui Patrum
dubitaverint, donec notitia declaratio-
nis ab Innocentio factæ ad ipsos perve-
nerit.

Sciendum 4. Lutherum & Calvinum
ex recitato Canone per summam & in-
auditam temeritatem expunxisse inte-
gros libros Veteris Testamenti, nimi-
rum libros *Tobia*, *Judith*, *Sapientia*,
Ecclesiastici, *Machabæorum*,
Baruch, & *addidamenta ad Esther* &
Danielem. Imò Lutherus adhuc in-
solentior Bibliomastix etiam Novo Te-
stamento sacrilegas manus iniecit ex-
pungendo *Epistolam B. Pauli ad Heb-
ræos*, *Epistolam S. Jacobi*, *Epistolam*
S. Jude, & *Apocalypsin S. Joannis*.
Jure igitur hi Novatores in jus vocan-
tur, & postulatur ab ipsis, qua aucto-
ritate rem tantam aggressi sint contra
Universalis Ecclesiæ Traditionem anti-
quissimam? unde infallibiliter doceant,
ac sufficienter probent, eos libros,
quos ipsi expunxerunt, non esse Di-
vinos? siquidem plurimum interest id
certò nôsse; cum aliis certi non sint,

an non habeant Scripturam mancā, truncatā, & quod consequitur, mancā & truncatā fidem, non totam DEI voluntatem ipsis proponentem. Item unde infallibiliter certi sint, eos libros, capita, & sententias omnes, quas ipsi recipiunt pro Verbo DEI, esse Verbum DEI? Verbo, unde infallibiliter certi sint de suo Canone, seu hos, & non alios libros, esse Canonicos?

Dico. Lutherani, Calvinistae, Zwingliani, & ceteri Apostatae omnes, non possunt in suis principiis sufficienter probare suum Canonem Scripturae, ut de eo sint infallibiliter certi. Demonstratur: non enim probare possunt 1. ex Scriptura (quae sola juxta ipsos potest parere infallibilem certitudinem) partim quia in Scriptura nullibi prorsus elare, imò nec obscure dicitur, hos omnes libros, quos Adversarij agnoscunt pro Divinis, & non alios, quos ipsi recipiunt, esse verè Divinos, ut sit evidens lustranti totam Scripturam; partim quia, etiam si alicubi legeretur scriptum, hos & non alios libros, capita, & sententias esse verè Scripturam S. propterea tamen *infallibiliter* non essent certi, eò quòd certi non essent, utrum non aliquis impostor hæc verba nequiter addidisset. Certè si sufficeret, in titulo vel in alia parte alicujus libri scriptum esse, eum esse Divinum & DEI Verbum, Turca de suo Alcorano, & Judæi de suo Thalmud possent esse infallibiliter certi, quòd ipsi habeant veram Scripturam Divinam. Unde etiam si in quibusdam Scripturae locis dicatur, *Dominus locutus est*, & alia similia inveniantur, tamen impi-

mis talia verba non reperiuntur in omnibus libris, capitibus, sententijs (& de his redit quaestio, unde infallibiliter cognoscantur esse Verbum DEI) deinde non infallibiliter scitur, an hæc verba vel ex malitia vel ex infirmitate humana non fuerint apposita. Adde, quòd de his ipsis libris, in quibus simile quid legeretur, sit quaestio, an sint Divini: ergo hi libri non possunt esse Judex infallibilis; aliàs supponeretur id, quod est in quaestione.

Neque probare possunt 2. ex criterijs & indicijs, quae reperiuntur in his determinatis libris: vel enim ista critica sunt clara & evidentiā? quòd evidenter falsum est, quia hanc lucem in his libris non tantum non vident Gentiles & Pagani, ac Judæi in libris Novi Testamenti, sed etiam viri doctissimi & sanctissimi ex Christianis non cernunt *clare* hanc lucem, imò de quibusdam libris, quos Adversarij agnoscunt, uti est Epistola 2. Petri, Epistola 3. & 4. Joannis (ut fatentur ipsimet, & *clare* testatur Eusebius l. 3. c. 25.) etiam Antiqui Patres dubitarunt. Vel sunt obscura & dubia? & sic non possunt parere *certitudinem infallibilem*, sed ad summum opinionem. Dein cur hæc lux & critica non apparent Lutheranis in Epist. ad Hebræos, in Epist. S. Jacobi & S. Judæ, nec in Apocalypsi; apparet tamen Calvinistis, qui aliàs volunt esse fratres Lutheranorum, saltem aliqui?

Neque probare possunt 3. ex interno Spiritu & sensu propriae conscientiae, partim quia aequè vel magis incertum est, an iste Spiritus internus sit

fit illustratio Divina, quàm ipse Canon an sit Divinus; partim quia omnes alij eodem jure possunt dicere, se per internum Spiritum & conscientie sensum cognoscere oppositum: sic Turca dicit, sibi internum Spiritum dicere, non Biblia Christianorum, sed Alcoranum, Judæi, suum Thalmudum esse Scripturam à DEO inspiratam: sic Catholici possunt dicere, se ab interno spiritu discere, etiam libros Judith, Tobie, Sapientie, Ecclesiastici, Machabæorum esse Canonicos, Calvinista contra Lutheranos, etiam epistolas ad Hebræos, Iacobi, & Judæ esse Canonicas. Queso quomodo isti impugnari à vobis poterunt? Quid diceris pro vestro spiritu interno, quod alij non pari jure dicent pro suo? obsecro si quis in Canonem reciperet epistolam aliquam S. Pauli ad Laodicenses, Evangelium S. Bartholomæi, S. Barnabæ, S. Nicodemi &c. (hæc enim aliquando à quibusdam habebantur pro libris Canonicis) præsertim cum ipse Paulus ad Coloss. 4. mentionem faciat alicuius suæ epistolæ ad Laodicenses datæ; nunquid posset asserere pro suo asserto ipsam Scripturam, nempe Epistolam ad Coloss. æqualia criteria Scripturæ intrinseca, & insuper Spiritus interni testimonium? Quare ergo hanc epistolam, hæc Evangelia in Canonem non recipitis? Vid. de Spiritu hoc interno pag. 86.

16. Obijciunt. Nullus liber Antiqui Testamenti habendus est pro Canonico, qui 1. non est scriptus à Propheta, vel tempore Prophetarum. 2. Qui non est scriptus tali idiomate, quo tunc utebatur Ecclesia Judaica. 3. Qui non

citatur à Christo vel Apostolis, & insuper de Messia futuro nullam facit mentionem: sed libri Tobie, Judith, Sapientie, Ecclesiastici, Baruch, primus & secundus Machabæorum, non habent ista requisita: ergo non sunt Canonici. R. 1. & quarto, unde Adversarij certò confiteri, illos libros, qui has conditiones habent, esse Canonicos, & qui non habent, non esse Canonicos? R. 2. Et retorq. argum. in capitibus & sententijs singulorum librorum, quos ipsemet habent pro Divinis; non enim in omnibus capitibus & sententijs fit mentio de Messia de Christo, nec singula capita citantur à Christo vel Apostolis, multò minùs singula sententiæ, & tamen habentur pro Divinis. R. 3. N. M. N. m. N. C. Ratio negandi M. est, quia Adversarij prorsus gratis & sine ratione sufficienti has conditiones requirunt ad librum Canonicum Veteris Testamenti, ubi enim id scriptum est? Imò si primum membrum M. esset verum, neque liber Judicum & Ruth esset Canonicus; quis enim Prophetarum hos libros scripsit, vel eo tempore vixit? Dein si ad essentiam libri Canonici requiritur, ut tali idiomate scribatur, quod intelligat vulgus, ferè nullus erit liber Canonicus novi Testamenti, quia plerique scripti sunt idiomate Græco, quod vulgus Ecclesie Christianæ non intelligebat. Rursus si liber Canonicus veteris Testamenti debet facere mentionem Messie futuri, & citari à Christo vel Apostolis, neque Canonici erunt Ecclesiastes, Cantica, liber I. Regum, Ruth &c. Ipse Christus indicat, quod solum aliqui libri veteris Testamen-

menti de futuro Messia mentionem faciant, nimirum libri Moysis, Prophetarum, & Psalmorum, dum Luc. 24. ait: *Quoniam necesse est impleri omnia, quae scripta sunt in Lege Moysi, & Prophetis, & Psalmis de me.* Ratio negandi n. est 1. quia liber Baruch scriptus est lingua Hebraica, vel Chaldaica, item Tobia & Judith; imò & Ecclesiasticus & primus Machabæorum, licet postmodum in Græcam translati sint. Vid. P. Ott in suo libello Germ. de his libris contra Heideggerum Tigurinum.

2. Quia Baruch c. 3. v. ult. de DEO sic vaticinatur: *posthac in terris visus est*: ergo de Messia futuro mentionem facit. Eandem facit liber Sapientiae c. 2. v. 12. Alia igitur causa fuerit Sectarij expungendi memoratos 7. libros, scilicet *Tobia*, quia valde commendat efficaciam & meritum bonorum operum, *Judith*, quia laudat castitatem, jejunia, castigationes voluntarias corporis & festa: *Machabæorum*, quia approbat orationes pro defunctis &c. Quæ nimis aperte repugnant doctrinæ Aversariorum.

17. Urgent. In præfatis 7. libris continentur falsa, errores, absurda, pugnantia. Sit Auctor libri Machabæorum expresse veniam precatur errorum: ergo non sunt Canonici. R. N. A. quamvis enim contineantur quedam captu difficilia, in speciem falsa, erronea, & inter se pugnantia, propterea tamen non debent rejici ex Canone; aliàs etiam 4. Evangelia rejicere oportebit, eò quod aliqua occurrant in speciem opposita, difficulter intelligibilia &c. ut expelluntur Interpretes, quorum non est

librum sacrum rejicere, si non statim allequantur omnia, sed majori industria laborare implorato diligenter lumine Divino, ut occurrentes nodos solvant, uti fecerunt SS. Patres, nominatim S. Augustinus, qui 4. egregios libros scripsit de *consensu Evangelistarum*, ostendens, nullam in ijs esse antilogiam, nisi apparenter fortè & apud imperitos. Sic pariter, quæ occurrunt difficilia vel circa sensum, vel circa chronologiam, vel tropologiam &c. in his libris, satis explanantur ab Interpretibus & Scripturarijs, ad quos hæc pertinent. Auctor libri Machabæorum non precatur veniam errorum contra veritatem, sed errorum circa stylum & orationem minus politam. Spiritus S. non alligatur ad elegantiam verborum & Styli, sed ipsa perinde est, sive Scriptor, quem dirigit, simplici sive sublimiori loquatur sermone, & cujusque indoli, capacitati naturali, & scribendi modo se accommodat. Ita tamen dirigit, ut Scriptor à vero deviare nequeat.

Replicant. Verus Ecclesia saltem dubitavit de his libris: ergo adhuc incertum est, an sint Canonici. A. P. Quia Patres Concilij Laodiceni, item S. Hieronymus, S. Melito, Athanasius, Origenes, & Eusebius eos excluderunt à Canone. R. 1. N. C. nam Ecclesia potest successu temporis magis edoceri à Spiritu S. sicut edocta est v. g. de non rebaptizandis ijs, qui ab hæreticis baptizati sunt, de quo antea erat dubium. R. 2. N. Ant. Quamvis enim quidam ex Patribus dubitaverint ante intimatam sibi definitionem Ec-

18.

Ec-

Ecclesie, non tamen dubitavit tota Ecclesia. Concilium Laodicenum fuit tantum Particulare, nec à Pontifice aut à Concilio Generali approbatur. S. Hieron. postquam intellexit, librum Judith in Concilio Generali Niceno fuisse declaratum pro Canonico, statim & ipse illum recepit, recepturus haud

dubiè & reliquos, si circa illos definitionem Ecclesie scivisset; dicit enim in pref. ad Judith: *quia hunc librum Synodus Nicena in numerum SS. Scripturarum legitur computasse, atque à vi postulationi vestra, imò exanti-*

§. III.

idem non possunt sufficienter probare versionem legitimam, nec puritatem S. Scripturæ.

19. Sciendum 1. Biblia originaliter scripta & edita fuisse tribus linguis, Hebraicâ, Gracâ, & Latinâ, quæ etiam propterea vocantur lingue *Sacrae*. Hebraicâ primitus conscripti sunt plerique libri veteris Testamenti. Gracâ libri novi Testamenti, exceptò Evangelio S. Matthæi & epistolâ ad Hebræos, quæ probabiliter originaliter scripta sunt lingua Syriacâ, seu illâ Hebraicâ, quæ tempore Christi & Apostolorum erat in usu, nec ampliùs erat purè Hebraica, sed vocibus Chaldaicis permixta: item exceptò Evangelio S. Marci, quod probabiliter Romæ fuit primitus editum lingua Latinâ. Hæ *editiones primæ*, ab ipsis Sacris Scriptoris profectæ, seu Authographa non ampliùs habentur, sed tantum transumpta, & *versiones* in alias linguas. De his

20. Sciendum 2. Versiones Bibliorum fuisse, & etiamnum esse plurimas. Ex Gracis versionibus, per quas Antiquum Testamentum ex Hebraico in Græcum idioma translaturum est, celeb-

res sunt Origenis, S. Luciani M. Theodotionis, Aquilæ &c. celeberrima autem illa, quæ dicitur *septuaginta interpretum*, quæ non sine miraculo & speciali DEI assistentia annis circiter 280. ante Christum Natum perfecta est. Iste tamen versiones veteris Testamenti (etiam 70. interpretum, quæ olim erat Authentica) progressu temporis vel malitiâ Judæorum & Hæreticorum, vel infirmitate describentium (nam propter defectum typi, qui primum circa annum Christi 1440. inventus est in Europa à Germanis, omnia describi calamo debebant) ita corruptæ sunt, ut tutum non sit, Latina Biblia nunc ad Græcum textum emendare, ut docet Bellarm. & alij.

Sciendum 3. ex Versionibus Latinis 21. eminere præ omnibus illam, quæ communiter appellatur *Vulgata*, quam S. Augustinus *Italiam*, S. Gregorius *Veterem* dixit. Tribuitur hæc versio vel editio *Vulgata* S. Hieronymo; quod verum est quoad Vetus Testamentum

exceptis quibusdam libris, nimirum Sapientiae, Ecclesiastici, Baruch &c. item Psalmis: Novum verò Testamentum non est S. Hieronymi, sed ignoti cujusdam antiquioris Auctoris, emendatum tamen à D. Hieronymo. Alias versiones Latinas, à *Vulgata* in multis dissentientes, eudere aucti sunt recentiores Sectarij, infelicis Lutheri perniciofa genimina, quamvis suo etiam protoparenti rebellia, nimirum Münsterus, Oecolampadius, Beza, & alij: Leo Juda ex Judæo factus Zwinglianus inchoavit, & postea Bibliander adjuvantibus Pelicano & Cholino perfecit anno 1544. Biblia, quæ vocantur *Tigurina*, quia Tiguri edita.

22. Sciendum 4. alias Versiones vocari *Vulgares*, per quas nimirum Biblia versa sunt in aliquam Linguam Vulgarem: *Vulgares* autem Linguae censentur omnes (excepta Hebraica, Græca, & Latina) utpote Vulgo usitata, uti sunt Germanica, Gallica, Italica, Hispanica, Polonica &c. Et in has linguas vulgares seu vernaculas S. Scripturam varij traduxerunt Sectarij: sic Lutherus Biblia fecit Germanica, uti & Tigurini, Geneveses Gallica, Londinenses Anglica &c. sed sicut temerario ausu, ita infelici eventu; ipsimet enim mutuo suas carpunt versiones, & errorum insimulant: Lutheri versionem carpunt Tigurini, Münsterus, Bucerus, & Lutherus ipse; nam iste post 20. annos fassus est, se crebrius errasse, eò quòd Rabbiorum glossis nimium credidisset. Vid. Stoltzius in defens. Luth. & Lindanus in Dubitatio. E-contra Lutherus cum accepisset Biblia

Tigurinorum à Typographo, huic dixisse fertur: ne posthac mihi aliquid mittas, quod à Ministris Tigurinae Ecclesiae profectum sit: nullum enim eum eis posthac commercium habere, nec eorum libros recipere aut legere volo, quandoquidem ipsi jam damnati sunt, & alios quoque miseros homines secum ad inferos abducunt. Ex Hospiniano in historia Sacramentaria anno 1544. Becan. to. 4. Opusculorum Theol. titulo *Evangelici*.

Sciendum 5. demptà speciali Providentià Divinà facillimè, imò moraliter necessariò contingere, ut plurimi errores post magni temporis lapsum irrepant in Biblia, partim propter infirmitatem describentium, partim propter malitiam hominum, praesertim Rabbiorum & Hæreticorum, præcipuè Biblia in aliam Linguam transferentium; nam Judæi odio erga Christum, Hæretici odio erga Romanam Ecclesiam, à qua perduelles defecerunt & fulminati sunt, diversimode laborarunt corrumpere Biblia, illi quidem omitrendo vel vitiando ea, quæ de Christo gloriosa sunt in libris Veteris Testamenti prædicta; isti verò omitrendo vel vitiando illa, quibus nimis manifestè approbantur dogmata & præcepta Catholicorum, suis Sectis opposita. Jure igitur ab Adversarijs, qui nil nisi Scripturam S. identidem crepant & jaçant, postulatur, ut prius infallibili argumento doceant, se habere Biblia legitime versa, & ab omni errore pura.

Dico 1. Lutherani, Calvinista, Zwingliani, & ceteri Apostatae omnes non

non possunt in suis principijs sufficienter probare legitimam versionem Bibliorum, seu quòd habeant Biblia ritè & de puris fontibus in suas linguas traducta. Demonstratur 1. si possent probare sufficienter, nimirum medio infallibili, possent ex Scriptura (nam in ipsorum principijs nihil aliud valet ad infallibiliter aliquid probandum quam Scriptura) argui ex Scriptura probare evidenter non possunt, partim quia in Scriptura nullibi dicitur, totum hunc Canonem, à se admissum, esse legitime verum ex textu fundamentali Hebræo & Græco, partim quia etiam si in Scriptura hoc legèretur, de hac ipsa tamen assertionem rediret quæstio, an ea sit in textu fundamentali & fonte, an tantum allata à malevolo versore. Si recurrant ad Spiritum internum, infame illud omnium errorum Monopolium, videantur dicta p. 86. 93.

25. Demonstratur 2. positivè ostendendo, versionem, quam habent, jure esse suspectam. Cum primis ab auctoribus versionum, quas habent; isti enim 1. fuerunt homines privati, qui erroribus sunt obnoxij, ut ipsimet semper clamitant. 2. non satis periti linguarum Hebrææ & Græcæ; qui eam ex fundamento & perfectè ex una lingua in aliam transferre vult aliquem librum, utramque linguam perfectè intelligat necesse est, atque idiotissimos, axiomata, & proprios loquendi modos call eat; quod nemo facillè assequetur, nisi per multos annos exercitium sedulum cum peritis talium linguarum habuerit: atqui nullus ex istis modernis versoribus hujusmodi exercitium

R. P. Pichler Theol. Polemica,

habuit in lingua Hebræica & Græca &c. imò Lutherus de se falsus est, se has linguas non perfectè calluisse; & tamen ex ijs se suam versionem Germanicam fecisse gloriatur. 3. Fuerunt homines inconstantes, votifragi, Apostata, perfidi, odiò & invidia erga Romanum Pontificem inflammati, ut nihil dicam de alijs eorum vitijs superbia, luxuria &c. An in tam malevolis animas introijisse putas veram sapientiam, & Spiritus S. peculiarem illustrationem, quæ ad tam grande opus summopere necessaria est? Deinde quis credat, eas versiones, quæ repugnant versioni per mille & amplius annos ab Universali Ecclesia receptæ, usitata, & approbata, ab uno vel altero scdisfrago & rebelli Monacho vel Sacerdote factas, esse bonas, legitimas, authenticas? Atqui versiones omnes Lutheranorum, Calvinistarum &c. repugnant in multis Versioni *Vulgata*, quæ ab Universali Ecclesia, scilicet Romana, utpote cum qua omnes Ecclesie Christianæ particulares tanquam filie cum Matre communicabant, dum isti Novatores insurrexerunt, fuit recepta, usitata, & approbata: ergo.

26. Demonstratur 3. adducendo aliquos manifestos errores, quos continent Versiones Novatorum. Lutherus vertens illa verba Apostoli 1. Cor. 9. 5. *nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi*, adjecit de suo, *in uxorem*, vertens textum S. Pauli ad Rom. 3. *arbitramur enim justificari hominem per fidem*, apposuit de suo *solum*. Vertens verba *agite poenitentiam* in Germanico sic exprimit:

N

mit?

mit: *Bessert euch*. Vertens c. 1. ep. 2. Petri in v. 10. hæc verba, *magis satagite, ut certam vestram vocationem & electionem faciatis*, omittit *per bona opera*. Vertens verbum *tollit peccata* Jo. 1. reddit Germanicè *trägt*. Vertens verba Pl. 132. *adorabimus scabellum pedum ejus*, alluit præpositionem *für coram* scabello, contra textum Hebraicum. Vertens verba Pauli Rom. 3. *per legem cognitio peccati* addit *nur tantum*, quasi Lex tantum serviret ad hoc, ut in ea tanquam in speculo cognoscamus peccatum, non verò servanda sit. Vertens verba, *esto perfectus*. Gen. 17. in Germanico sic ponit: *sey fromb*. Beza & alij omittunt illum totum versiculum Act. 15. v. 41. *præcipiens custodire præcepta Apostolorum & Seniorum*. Kekermannus, quamvis & ipse Sectarius l. 1. Syst. Theol. Versionem Tremelli longè præfert versioni Lutheri, licet in singulis ferè versiculis dissentiat à versione Lutheri Veteris Testamenti. In versione autem Novi Testamenti ab eodem Luthero facta ferè mille errores notantur, ut habet Bellarm. l. 2. de Verbo DEI c. 11. Et M. Lomer Præco Augustanus tribus abhinc annis publicò typò factus est, quòd Lutherus initio sua Biblia fecerit Germanica juxta Exemplar Hebraicum corruptum. At dices, nec ipsi Lutherani versionem Lutheri esse *authenticam*, sed ad fontes Hebraicos & Græcos esse examinandam, ut expressè docet Gerardus in Locis Theol. l. 1. n. 524. Vah miserum effugium! Versio Lutheri non est authentica, adeoque non infallibilis: Lutherani ferè nulli

callent perfectè Hebraicam & Græcam linguam, ut corrigere possint versionem Lutheri, & etiam si scirent perfectè has linguas, tamen singuli deberent esse judices in textibus Scripturæ legitimè vertendis, homines fallibiles, mendaces, & suum Spiritum privatum sequentes! Quid quod ipse fontes Hebraici & Græci non sint puri, cum Autographa non existant? Quid facient miseri? ubi purum DEI Verbum scriptum infallibiliter invenient, cui unice inniti volunt, & in suis principijs debent? Unde ulterius

Dico 2. Neque sufficienter probare possunt puritatem Scripturæ, etiam in lingua Hebraica, Græca (ex quibus se fecisse ajunt versiones in linguas vulgares) & Latina editæ. Demonstratur ferè eodem modo, quo priorem assertionem probavimus. 1. quia deberent id probare ex Scriptura, & quidem certò incorrupta: atqui hoc evidenter non possunt, partim quia Hebraica, Græca, & Latina Scriptura nullibi dicit, se esse incorruptam quoad omnes libros, capita, & sententias, partim quia etiam si id diceret, infallibiliter tamen certi propterea non essent, an hoc ipsum assertum non esset per fraudem adjectum, & sic esset maxima corruptio Scripturæ. Si confugiant iterum ad ineptum Spiritum internum, videantur rursus disputata p. 86. & 93. superius. Demonstratur 2. Ipsa Autographa, seu exemplaria à Moyse, Prophetis, Apostolis, & Evangelistis manu propria exarata non habent Adversarij: ergo tantum transumpta, & hæc varè versa, item vel à Judæis, vel Hæreticis, vel certè Catho-
licis

licis (ab his enim immediatè habent suam Scripturam, quam postea truncarunt, mutilarunt, veterunt, tractarunt, & vitiarunt pro libitu) descripta, & edita. Unde sciunt infallibiliter, istos tanto tempore, quo habuerunt & tractarunt Scripturam, eam non corrupisse vel ex malitia vel ex infirmitate? praesertim cum in alijs rebus fidei non tantum Judaeos & Haereticos, sed etiam Romano-Catholicos gravissimorum errorum reos agant.

Si dicant, ad DEI Providentiam spectasse, ut Biblia conservet incorrupta tanquam fundamentum Fidei Christianae, & ne omnino tollatur è Mundo omnis fides Divina; tunc deserunt sua principia, quia argumentum hoc non est ex Scriptura, & totam suam causam penitus jugulant. Si enim ad Providentiam DEI spectat, semper conservare Biblia incorrupta tunc Catholici, penes quos utique ipsis fatentibus aliquando fuerunt incorrupta Biblia, semper habuerunt incorrupta: ergo Adversariorum Biblia, ubi dissentiant à Catholicis Biblijs, sunt adulterata & corrupta. Item si Biblia debent conservari pura, ne tota Fides Divina pereat de Mundo, multò magis Ecclesia debet conservari pura & incorrupta; id enim si fieret, periret fides omnis Divina de Mundo: ergo Ecclesia illa, quae aliquando fuit vera, semper debet conservari vera & pura: atqui etiam juxta Adversarios Ecclesia Romano-Catholica aliquando saltem fuit vera & pura: ergo adhuc est.

28. Dico. 3. Editio *vulgata*, qua utuntur Catholici, est Authentica, hoc
R. P. Piehler Theol. Polensica.

est, nullum continet errorem contra fidem, bonos mores, & originales textus S. Scripturae. Probatum infallibiliter ex auctoritate verae Ecclesiae, quam DEUS necessarìo debet reddere infallibilem in declarandis fidei articulis, & vel maximè in proponenda Scriptura sacra, supposito, quòd velit in Mundo conservare fidem veram & Divinam; & quidem non tantum debet reddere infallibilem pro aliquo tantum tempore, sed pro omni; quamprimum enim vera Ecclesia incideret in errorem, mox desineret omnis Ecclesia Christi, & omnis fides Divina cessaret. Proinde sicut Ecclesia Romano-Catholica antiqua, definiens res fidei, fuit infallibilis, ita & moderna debet esse infallibilis; quia haec sola est vera Christi Ecclesia, ut ostenditur ex notis verae Ecclesiae proprijs in tractatu de Ecclesia. Id quod etiam Adversarijs innegabile est ex eo capite, quia Romano-Catholicam olim fuisse veram Christi Ecclesiam fatentur: veram autem Christi Ecclesiam nunquam posse errare clarum est, cum alias cessaret omnis vera & Divina fides, quòd DEUS permittere non potest: adeoque si aliquando fuit vera, adhuc est, semperque erit vera & infallibilis. Quòd autem Romano-Catholica Ecclesia definiat, Versionem *Vulgatam* esse authenticam, probatur clarè ex Concil. Trident. sess. 4. ubi sic habetur: *Sacrosancta Synodus statuit & declarat, ut haec ipsa vetus & vulgata editio, quae longo tot saeculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, praedicationibus, & expositionibus pro Authentica*

ca habeatur; & ut nemo illam rejicere quovis prætenu audeat, vel præsumat.

29. Opponitur 1. Editio Vulgata in multis locis dissentit ab Hebræo & Græco: ergo non est Authentica. Confirmatur: Clemens VIII. in multis locis correxit lectionem Vulgatæ à Sixto. V. editam. Imò nec hodie Vulgata, jussu Clementis correctæ, est purgatissima, ut fateatur ipsius Clementis præfatio Biblijs præfixa: ergo. R. D. A. dissentit ab Hebræo authentico & quoad sensum N. A. quoad litteras & characteres, & à non authentico. C. A. & N. C. S. Hieron. sæpe non respexit ad verba, sed ad sensum, ne translatio fieret torta nimis & obscura. Hebræa & Græca Biblia, quæ hodie extant, non sunt Autographa, sed transumpta, modo scribendi & diversis mendis variata, & vitiata, ut passim docent Auctores rerum istarum peritiores. Ad Confirmationem dico, Clementinam lectionem à Sixtina non differre formaliter & quoad sensum principaliter intentum à Spiritu S. sed solum materialiter & quoad verba quædam, & expressionem majorem quoad Græcos & Hebræicos fontes. Dein fatentur etiam Adversarij, in uno textu posse reperiri plures sensus, vel eundem textum in uno sensu propter suam fecunditatem posse habere plures accommodationes: si ita est, cur in varijs lectionibus non possit diversus sensus & accommodatio ejusdem cæteroquin sententiæ exprimi sine ullo præjudicio S. Scripturæ, cum Spiritus S. intenderit hos sensus in verborum

suorum fecunditate? Quod spectat ad præfationem Biblijs præfixam, cuius hæc sunt verba: *accipe Christiane lector veterem & vulgatam S. Scripturæ editionem, quantum fieri potuit diligentia castigatam, quam quidem fieri omnibus numeris absolutam pro humana imbecillitate affirmare difficile est, ita ceteris omnibus, quæ ad hunc usque diem prodierunt, emendatiorum puriorumque esse minime dubitandum, quæ satis indicant, ab Ecclesia non definiti, editionem vulgatam omnibus mendis, etiam accidentalibus, ita esse purgatam, ut emendari amplius nequeat; quod Ecclesiæ quoad puritatem doctrinæ non interest. Pariter neque Sixtus V. dixit, suam editionem esse puram ab omni errore accidentali, multò minus eam emendatissimam esse definivit, cum aliquoties repetat, editionem suam fuisse correctam, quoad fieri potuit: adeoque potuit adhuc emendatior proferri in lucem à Clemente. Adde, quod Sixtina editio nunquam fuerit plenè promulgata, ut ostendit Tannerus to. 4. D. 1. q. 4. dub. 6. ergo nondum locutus erat Sixtus ex Cathedra. Quia tamen Clemens eandem Vulgatam declarat esse authenticam, saltem definivit eam esse puram ab omni errore substantiali, nempe contra fidem, bonos mores, & originarios textus; quod requirit puritas Ecclesiæ. Ceterum Scriptura quatenus est in corde Ecclesiæ, nunquam indiget correctione, neque indigebit, cum Ecclesiæ circa Verbum DEI errare repugnet, licet quoad voces externas possit reperire error.*

30. Opponitur 2. Si vulgata, quæ hodie existit, authentica est declarata à Concilio Trid. tunc declaravit pro authentica editionem non existentem, quia tam Sixtina quam Clementina editio primum post Tridentinum facta est: atqui hoc est absurdum, & est baptizare infantem in utero matris: ergo. R. Concil. Trid. illam editionem declaravit esse authenticam, quæ jam olim *Verus & Vulgata* dicebatur, & *longo sæculorum usu probata*, adeoque juxta sensum Ecclesie mediante vivo fidei verbo per Traditiones Apostolicas jugiter propagato. Approbavit igitur editionem existentem, quæ à Sixto V. & Clemente VIII. de novo postmodum edita est, nihil in ea quoad substantiam mutantibus, sed errores accidentales, quos vel preli vel describentium vitio, vel alia infirmitate humana irrepsisse deprehenderunt, corrigentibus.

31. Quæres, an & quibus apud Catholicos prohibita sit lectio S. Scripturæ? R. 1. Lectio Bibliorum ab Hereticis editorum omnibus est prohibita tum propter periculum manifestum pervertionis, tum in detestationem Auctorum.

R. 2. Lectio Bibliorum Catholicorum in aliqua lingua Sacra, & non vulgari, editorum nemini est prohibita; quia qui callent has linguas, consentur habere tantam peritiam, ut ipsis lectio Scripturæ non sit noxia propter occurrentes in ea intelligenda difficultates. R. 3. Lectio Bibliorum Catholicorum in lingua vulgari aliquibus, non omnibus, est prohibita, ijs scilicet, qui *plus damni quam utilitatis* ex hac lectione capere possent ob imprudentiam vel temeritatem suam: an autem periculum sit, judicare penes Episcopum est. R. 4. Hodie in Germania & alijs regionibus Septentrionalibus permessa est omnibus, etiam laicis & illiteratis, lectio Bibliorum Catholicorum in lingua vulgari, quia vel index librorum prohibitorum, quoad lectionem Scripturæ in lingua vulgari, in Germania nunquam usu receptus est, vel quia Romanus Pontifex, sciens praxim & morem legendi Biblia vernacula in his terris, dissimulat & sic tacite consentit: quæ posterior ratio magis placet P. Adamo Burghaber Nobili *Controversista*.

S. IV.

lidem in suis principijs non possunt sufficienter probare genuinum sensum Scripturæ S.

32. Sciendum 1. nequaquam satis esse ad aliquid probandum ex Scriptura S. si infallibiliter coniter, an & quanam Scriptura sit sacra & incorrupta, sed vel maxime requiri, ut etiam infallibiliter

constet de genuino sensu & interpretatione legitima Scripturæ. *Non puremus*, ait S. Hieron. in c. 1. ep. Gal. *in verbis Scripturarum esse Evangelium, sed in sensu &c. interpretatione enim*

perversa de Evangelio Christi fit hominis Evangelium, aut, quod pejus est, diaboli. Si nimirum homo perverse interpretatur Scripturam, fit verbum hominis; si diabolus, fit verbum diaboli. Sic ista verba, *Pater major me est.* Jo. 14. prout intellecta ab Ario, sunt verba hominis hæretici, non DEI; & illa verba, *Angelis suis DEUS mandavit de te: & in manibus tollent te.* Pl. 70. in sensu, quem allegavit diabolus Mat. 4. volens, ut Christus se ageret præcipitem, fuerunt verba diaboli, non DEI. Unde si quis velit esse liberalis erga Sectarios, & gratis dare Existentiam, Canonem, Versionem legitimam, & Puritatem Scripturæ actentus illius, quem pro se adducunt, adeoque omnem ipsorum partum non statim præfocare in utero, uti posset; petat ab ipsis, unde infallibiliter certi sint, se ritè intelligere Scripturam, & sensum textus certo esse eundem, quem ipsi adstruunt? si enim hoc non possunt infallibiliter docere (ut in suis principijs in æternum nunquam poterunt) in casum laborant, frustra sunt, & nunquam elicere possunt actum fidei Divinæ, qui ex merito motivi infallibiliter cogniti debet esse certissimus ex prudenti imperio voluntatis, omnem formidinem de opposito voluntariam excludentis.

33. Sc. 2. Sensum Scripturæ alium dici Verum, Accommodatitium alterum: *Verus est, quem DEUS in Scripturis loquens intendit: Accommodatitius, quem homines præter DEI mentem ad res aliquo modo similes accommodant, v. g. quod Eccli. 44. v. 17. dici-*

tur de Noë, nimirum, inventus est justus, id Ecclesia in Breviario accommodat omnibus Sanctis Confessoribus. Dixi præter, non contra, DEI mentem; si enim esset contra mentem DEI, sensus omnino esset falsus & erroneus: si verò est præter tantum, sensus manet verus, licet non sit ille, quem Spiritus S. directè & primariò intendit: sic à Patribus, Concionatoribus, & Interpretibus plurima accipiuntur in sensu accommodatitio ad informandos mores, v. g. quæ dicuntur in Canticis, in libris Regum, in Evangelio &c. accommodant ad animam hominis vel sanctam, vel peccatricem, vel penitentem &c.

34. Sc. 3. Sensum verum Scripturæ dividi in Litteralem & Mysticum. *Litteralis, qui etiam Historicus dicitur, est, quem verba immediatè significant ex intentione Spiritus S. sive de in verba sunt propria sive metaphorica. Mysticus, qui etiam Spiritualis appellatur, est, qui aliò refertur quàm ad id, quod verba immediatè significant: sic, quæ ad litteram dicuntur de egressu Judæorum ex Ægypto, de transitu maris rubri, de Manna, de aqua, quæ fluxit ex petra &c. Mysticè seu Spiritualiter referuntur ad Christianos, ad bona, quæ reperiuntur in Ecclesia Christi &c. Utrumque sensum, Litteralem & Mysticum, clarè docuit S. Paulus, dum Gal. 4. dixit: *Abraham duos habuit filios, unum de ancilla, alterum de libera, in sensum Litteralem! postea pergit: quæ sunt per allegoriam dicta: hæc enim sunt duo Testamenta, Vetus & Novum; Servile & Liberum, en-**

sensum mysticum! Præter alia etiam hoc discrimen inter hos duos sensus reperitur, quod sensus Litteralis datur in omni prorsus sententia, quin subinde plures sensus Litterales in eadem sententia: sensus verò Mysticus non inveniatur in omni prorsus sententia; quem enim sensum præter Litteralem erues ex illo Decalogi præcepto: *Diliges Dominum Deum tuum?* Porro sensus Mysticus subdividitur in Allegoricum, Anagogicum, & Tropologicum, qui respondent tribus Virtutibus Theologicis, Fidei, Spei & Charitati; nam *Allogoricus* est, quando Verba Scripturæ mediante sensu Litterali referuntur ad res *cedendas*, seu dogmata fidei: *Anagogicus*, quando referuntur ad res *sperandas*, præcipuè Cælestem gloriam: *Tropologicus*, qui etiam *Moralis* appellatur, quando referuntur ad res *agendas*, seu mores ritè formandos, quod ad Charitatem spectat.

35. Sc. 4. Sensum Litteralem, præsertim quando inquiruntur dogmata fidei, præcipuè inquirendum & attendendum esse: quamquam subinde etiam sensum Mysticum indagare & attendere deceat, quin & oporteat, non tantum ad informandos mores, sed etiam ad stabilienda fidei dogmata, scilicet tunc, quando vel ex Scriptura ipsa, vel ex Patrum & Ecclesiæ testimonio constat, sensum talem mysticum circa aliquod mysterium esse à Spiritu S. intentum. Imò ipsi Sectarij, licet alias semper clamitent, allegorias non parere firmas probationes, & Theologiam mysticam non esse argumentativam, sui immemores perpetuis ac ineptissime ad-

ductis allegorijs, ex Daniele & Apocalypsi petitis, probare nituntur, Romanum Pontificem esse Antichristum.

36. Sc. 5. Scripturam non solum propter fecunditatem suam pati varios sensus in plerisque textibus, sed etiam in *oppositos* sensus trahi solere, prout affectus vel Sectæ alicujus studium voluntatem inclinaverit, etiam circa primaria fidei Christianæ dogmata, ad salutem valde necessaria. Pro exemplo sint illa verba Mat. 26. quibus conficitur Sacramentum Evcharistiæ: *hoc est Corpus meum*, quæ licet in speciem sint admodum clara, & clariora, quam plerique alij textus Scripturæ; nihilominus illa alio modo accipiunt Lutherani, alio Calvinistæ cum Zwingliani; his enim ista verba ita significant: *hic panis significat corpus meum*: Illis verò: *in & cum hoc pane erit corpus meum*, scilicet in sumptione actuali. Quamquam Lutherani inter se non conveniant, sed jam pridem aliqui ultra ducentas dictorum verborum varias interpretationes excogitarint ad evitandam Transsubstantiationem. Catholici econtra accipiunt verba, prout jacent, in sensu proprio, & docent, Corpus Christi verè & realiter esse præsens sub speciebus panis, quamprimum hæc verba à Sacerdote legitime pronuntiantur. Tres istæ interpretationes adeò inter se pugnant, ut omnes à Spiritu S. esse manifestè repugnet. Quæstio igitur est, quinam habeant genuinum sensum horum verborum! item unde infallibiliter probare possint, se potius, quam alios, accipere hæc verba juxta mentem Christi?

sti? nisi enim *infallibiliter* constet de genuino sensu, nulla fides Divina, & ex motivo suo certissima ac firmissima, circa Mysterium Eucharistiæ elici potest, cuius tamen fides iuxta Adversarios etiam vel maximè necessaria est ad salutem.

37. Sc. 6. Lutheranos, Calvinistas &c. ne debeant agnoscere Romanum Pontificem & Ecclesiæ interpretationem, cuius jugum rebelli spiritui excusserunt, duo manifesta absurda & falsa admittente. 1. Solam Scripturam esse adequatam normam omnium credendorum, atque iudicem omnium controversiarum fidei, etiam quando lis est de ipsius Scripturæ sensu. 2. Eam esse claram & perspicuam, saltem ijs, qui sunt pij & fideles, ac attentè, devotè, & sine pravis affectibus eam legunt, item in ijs saltem rebus, quæ sunt ad salutem necessaria creditu; si tamen circa hujusmodi etiam dogmata alicubi fortè obscura sit, alibi scilicet ipsam rursus clarissimè explicare. Ita Protoparentis sui Lutheri universale nimis pronuntiatum, asserentis, *nul- lam Scripturam partem volo obscuram dici*, limitant Brentius & Jo. Gerardus Lutherani, Molinæus & Amelins Calvinista; clarè enim viderunt, in Scriptura plurimos occurrere textus obscuros, & intellectu difficiles, præsertim in Prophetis v. g. Ezech. de visione 4. animalium, Daniel. de 7. hebdomadibus, Isa. &c. Item in Psalmis, Apocalypsi, Epistolis S. Pauli &c. quis enim clarum & intellectu facilem dicat hunc textum S. Pauli 1. Cor. 15. v. 29. *quid faciunt, qui baptizantur pro mortuis, si mortui omnino non resur-*

gunt? ut quid baptizantur pro illis? An unus potest baptizari pro altero, & quidem pro mortuo? an baptismus aliquis est salutaris Defunctis? Nonne subinde textus ipsi videntur inter se pugnare, v. g. dum David Ps. 1. v. 5. dicit: *non resurgent impij in Judicio.* & Paulus loc. cit. v. 51. *omnes quidem resurgetur, sed non omnes immutabimur?* Nunquid ipsa Scriptura, nimirum Ep. 2. S. Petri c. ult. v. 16. apertè fatetur, aliquam Scripturæ partem esse intellectu difficilem, dum de Epistolis S. Pauli, quibus tamen plurimum tribuunt Adversarij, sic ait: *in quibus sunt quedam difficulta intellectu, quæ indolli & instabiles depravant, sicut & ceteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem?* Certum igitur & innegabile est, Scripturam in aliquibus saltem locis obscuram & intellectu difficilem esse. Jam contra limitationes Adversariorum

Dico 1. Scriptura neque pijs, fidelibus, prædestinatis, reverenter, attentè, & sine pravo affectu legentibus clara ubique & perspicua est. Prob. 1. S. David, Apostoli, SS. Patres, Hieron. August. &c. utique fuerunt homines pij, fideles, prædestinati, attentè, devotè, & sine pravo affectu Scripturam tractantes; atqui etiam isti experti sunt difficultatem in intelligendis Scripturis, consequenter ipsis non ubique Scriptura fuit clara & perspicua: ergo. m. P. David saepe petijt lumen à DEO, ut intelligeret Scripturas, dicens Psal. 118. *revela oculo meo, & considerabo mirabilia de Lege tua. Da mihi intellectum, ut discam mandata tua.*

INA. Apostolis teste D. Luca c. 24. v. 45. *Christus aperuit sensum: ut intelligerent Scripturas.* SS. Patres summo cum labore conati sunt assequi Scripturæ arcana, & in suis commentarijs populo explicare, atque S. Augustinus in super ep. 119. c. 21. falsus est, se in Scripturis longè plura nescire, quàm sciat. Et quæso, cur Sæctarij tot scripserunt commentarios in S. Scripturam, si hæc omnibus pijs, fidelibus, ritè legentibus &c. per se clara & perspicua sit? illi enim, qui tales non sunt, nunquam intelligent, nec ipsis proderit legere Scripturam; ad legendos autem commentarios, verba hominum, quis adstringet? multò magis in Adversariorum principijs quis obligabit ad credendum his interpretationibus? Prob. 2. Incertum est, quinam ex ijs, qui Scripturam legunt & diversimode interpretantur, sint veri fideles, prædestinati, quinam sint magis probi, docti, magis reverenter & attentè legentes &c. ergo etiam incertum est, quinam ritè intelligant: ergo cum plures dicunt, sibi Scripturam esse claram, v.g. Lutheram, & Calvinistæ; licet eam diversimode intelligant, imprimis saltem dicunt, quia Scriptura non potest clarè opposita docere, deinde singuli reliquos omnes sine sufficiente ratione damnant impietatis, imperitiæ, negligentia, infidelitatis, imò & (quod prorsus stultum est, & temerarium) reprobationis, cum reprobatio penitus lateat.

59. Dico 2. Neque in ijs omnibus, quæ sunt necessaria ad salutem, clara est Scriptura pijs, & devotè &c. legentibus. Prob. 1. Prorsus incertum, & in Scri-

R. P. Fichler Theol. Polemica.

ptura nullibi clarè expressum est, quinam determinatè scitu & factu necessaria sint ad salutem; assignent Adversarij ea, & locum Scripturæ, si sciatur ergo nec in rebus necessarijs ad salutem clara est, cum clarum non sit, quinam sint illæ res necessariae. Prob. 2. adducendo ex plurimis duo tantum exempla, unum ad fidem, alterum ad mores pertinens. Utrique tanquam articulum necessariò credendum consententur, Spiritum S. esse verum DEUM, tertiam in Trinitate Personam, à Patre Filioque procedentem; item parvulos rectè, utiliter, & (juxta multos) necessariò baptizari, quamvis Evcharistia non necessariò ipsis danda sit. Haud dubiè. Jam probent hæc ex claris Scripturæ verbis; ubi legunt, Spiritum S. esse verum DEUM, & Personam realiter distinctam à Patre & Filio, atque ab utroque procedere? Certè SS. Patres, qui utriusque fuerunt probi, & diligenter scrutati sunt Scripturas, ex his non potuerunt convincere erroris Macedonianos & Græcos, sed ex Verbo DEI non Scripto & auctoritate Ecclesiæ. Rursus probent contra Anabaptistas claro textu, parvulos esse baptizandos, non verò præbendam ipsis Evcharistiam, cum Scriptura eodem modo videatur loqui de Baptismo & Evcharistia, dicens: *nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. non potest introire in Regnum DEI.* Jo. 3. v. 5. Et: *nisi manducaveritis carnem filij hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Jo. 6. v. 54. Imò Scriptura insinuare videtur, parvulos non esse baptizandos, dum ante baptismum requirit fidem actualem,

cujus infantes non sunt capaces; dicit enim: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit*; infantes autem credere nequeunt.

40. Dico 3. Neque se ipsam clarè explicat alibi Scriptura, si alicubi loquitur obscurè circa res ad salutem necessarias. Prob. 1. In nullo loco clarè explicat, Spiritum S. esse Personam Divinam realiter à Patre & Filio distinctam, & ab utroque procedentem, parvulos bene utiliter & necessariò baptizari, & alia complura, quæ etiã juxta Adversarios sunt necessariò vel credenda vel facienda. Imò subinde textus aliquis, qui videtur esse satis clarus per se, accedente alio fit obscurior & difficilior: sic iste textus: *ego & Pater unum sumus*, multùm obscuratur per alium textum, quo idem Christus dicit: *Pater major me est*. Prob. 2. Ut unus textus explicetur per alterum, debet priùs constare certò clarè & infallibiliter, quisnam ex duobus sit clarior, & uter explicandus per alterum, an textus A. per textum B. vel vicissim textus B. per textum A. Sed de his ex Scriptura certò clarè & infallibiliter non constat, v. g. an iste textus, *Pater major me est*, explicandus sit per alterum, *ego & Pater unum sumus*. Item quisnam ex his duobus textibus: *arbitramur hominem justificari per fidem sine operibus*. Rom. 3. v. 28. Et: *Factores Legis justificabuntur*. Rom. 2. v. 13. explicandus est per alterum, vel potiùs ad alterum?
41. Dico 4. Lutherani, Calvinistæ, Zwingliani, & ceteri Apostatae omnes non possunt in suis principijs sufficien-

ter probare genuinum sensum Scripturæ S. seu quòd habeant verum sensum Scripturæ S. demonstratur 1. si possent, id possent vel ex Scriptura ipsa, vel ex Spiritù interno, & conscientia propria sensu ex neutro capite possunt: ergo. M. est Adversariorum, qui contendunt, vel solam Scripturam (seu DEUM præcisè in Scriptura loquentem) vel unà cum Spiritu interno, seu conscientia propria sensu, esse judicem controversiarum, unicam credendorum normam, & optimam interpretem sensus Scripturæ. m. quoad primum membrum probatur evidenter 1. Scriptura in multis locis, etiã circa res ad salutem necessarias, est obscura: ergo ex ipsa sola non potest sufficienter probari genuinus Scripturæ sensus. Etiam si centies interrogaveris Scripturam, semper eadem tibi verba obscura & ambigua interpretationis dabit, neque clarè suum tibi sensum aperiet, neque infallibiliter certum reddet. Dicite, quaeso, unde certi sitis, quòd hæc verba Christi, Evcharistiam instituentis, *accipite & comedite; bibite ex hoc omnes*. Mat. 26. contineant præceptum: nullum verò præceptum contineant ista Jo. 13. *Et vos debetis alter alterius lavare pedes?* cum tamen verbum *debetis* ex sua institutione longè expressiùs significet præceptum, quam verba *comedite, bibite*, quæ ex se abstrahunt, an sint invitantis, vel rogantis, vel suadentis, vel præcipientis. Ex Scriptura itaque sola non potest certò cognosci, an non necessarium sit lavare pedes antè Evcharistia sumptionem &c. Prob. 2. Ineptum & in nulla Republica usitatum est

Legum

Legum Codicem constituere Judicem, præsertim quando lis est de ipso Codice ritè intelligendo: sed in Republica Ecclesiastica Scriptura S. est legum Divinarum & fidei Dogmatum Codex: ergo non potest simul constitui Judex, præsertim quando lis est de ipso sensu Scripturæ, Legum, & Dogmatum Divinorum.

Alterum membrum, quodd nempè nec Spiritus internus unà cum Scriptura sufficiens sit ad infallibiliter cognoscendum genuinum Scripturæ sensum, pariter probatur evidenter 1. Spiritus internus Adversariorum est spiritus privatus, seu privatorum hominum: atqui omnis spiritus privatus, seu privatum judicium, potest falli & fallere; præsertim cum ipsi dicant, etiam spiritum publicum seu judicium totius Ecclesiæ posse errare: ergo. 2. Spiritus internus privatorum hominum non est Divinus, cum id ex nullo capite infallibiliter probari possit, imò oppositum constet, quia diversis dicat diversa & contradictoria: ergo est humanus: atqui omnis spiritus humanus, sicut omnis homo, est mendax, fallibilis, & errori obnoxius, ut ipsimet semper clamitant: ergo. 3. æquè incertum ac dubium est, an ille spiritus & testimonium internum sit à DEO interiùs docente, quàm incertum ac dubium est, an hic vel ille sit sensus Scripturæ à DEO intentus: ergo existo interno spiritu nihil certi potest innotescere. 4. Iste spiritus internus non est aptus ad componendam controversiam de sensu Scripturæ: ergo non potest esse legitimus judex. A. P. qui

R. P. Pichler Theol. Polemica.

libet ex Partibus litigantibus æquali jure dicere potest, se experiri in se testimonium Spiritus S. sicut v. g. Lutherani dicunt, Spiritum S. interiùs sibi dicere, quodd per verba ista, *hoc est Corpus meum*, significetur realis præsentia Corporis Christi unà cum pane in Eucharistia, ita Calvinistæ & Zwingliani possunt dicere, Spiritum S. interiùs sibi dicere, quodd non significetur realis præsentia, sed solùm figurata, & in signo. Catholici verò possunt dicere eodem jure, Spiritum S. interiùs sibi dicere, quodd significetur realis præsentia sine panis substantia &c. Quomodo igitur Lutherani, vel Calvinistæ, convincent suos Adversarios aliter sentientes? Si dicant, se inde convincere, quia ipsi sunt verè fideles, quos Spiritus S. docet; cur idem non possunt dicere cæteri? deinde redit quæstio, unde probent, se esse verè fideles? quippe nemo verè fidelis est, nisi qui ritè intelligit Scripturam: de hoc autem est quæstio: ergo dicendo, se esse verè fideles, dant pro responsione, quod vel maximè est in quæstione. Si dicant, se inde convincere cæteros, quia ipsi sunt prædestinati, non autem cæteri, tunc asserunt aliquid pro argumento, quod in hac vita est profus absconditum, & quod cæteri omnes æquali jure possunt dicere, asserendo, se interiùs experiri Spiritum S. sibi revelantem, quodd sint prædestinati. Si replicent, se diligenter priùs orasse DEUM, qui non est tam crudelis, ut neget *Spiritum bonum petentibus se*, item se attentè & nullò judicîo fascinatos &c. legisse Scripturam: sed quomodo probant hoc?

O. 2

hoc?

hoc? an non id ipsum possunt dicere omnes reliqui? Adde, quod spiritus internus non possit percipi ab utraque Parte litigante, sed tantum ab una, quae illum experitur; & quod nulla prorsus polleat auctoritate in Partes litigantes, cum privatus in privatum non habeat potestatem: quomodo ergo poterit esse iudex legitimus de sensu Scripturae? Prob. denique 5. In nulla Republica Civili rite constituta unquam permittitur privatis hominibus interpretatio legum humanarum & compositio litium: ergo multo minus in Republica Ecclesiastica debet permitti iudicio privatorum hominum interpretatio legum Divinarum, & compositio controversiarum, quae de ijs oriuntur. Quislo quid fieret, si furibus daretur potestas interpretandi leges Caesareas? Certè simplex foret, qui non benigna interpretatione collum suum eximeret laqueo.

42. Demonstratur 2. à posteriori. Adversarij jam saepius aperte errarunt in intelligendis Scripturis: ergo possunt adhuc errare: ergo nunquam sunt infallibiliter certi de genuino scripture sensu. A. P. ab inductione: Lutherus to. 2. Jen. f. 440. dicit, sensum horum verborum, *fac hoc, esse, crede hoc*, & to. 43. Witt. f. 143. in Pl. 5. hanc interpretandi regulam ponit: *ubi Scriptura mandat, ut fiant bona opera, sic intelligas, quod prohibeat, ne facias opera bona, cum non sit in tua potestate opera bona facere.* Calvinus, uti & Adversarij passim, etiam ex Lutheranis, dicunt, illa verba Christi Mat. 19. v. 17. *Si vis ad vitam*

ingredi, serva mandata, non seriò, sed ironicè esse dicta, adeoque in opposito sensu intelligenda. Taceo alias manifestè ineptas & falsas interpretationes, cum ex his jam satis pateat, quòd meritò suspecte sint Novatorum glossae, & nullatenus infallibilem certitudinem de genuino Scripturae sensu pariunt, aut parere possunt.

Confirmatur. Notum ubique & certum est, quod Zwinglius, inter primos Lutheri Sectatores non ultimus, mox autem ex discipulo novus Magister, in multis Lutherò contrarius, de se ipso narrat in libello, quem inscripsit, *substitutum de Eucharistia*. Cum enim in sua opinione circa Eucharistiam ad Sacramentarios accederet, & à Scriba quodam Tigurensi adhuc Catholico multum & moleste impugnaretur, dicit, sibi in somno visum esse monitorem, is tamen *ater fuerit, an albus* (verba ipsius sunt) se non meminisse. Zwingliani quidem absolute pronuntiant, hunc suggestorem fuisse album, seu bonum Angelum, alij tamen meliore jure contenti fuisse nigrum, seu malum daemone. Id evidens est ex relatione ipsius Zwinglij, quòd ipsèmet dubitaverit; consequenter haerit dubius, an sua doctrina de Eucharistia sibi à bono vel malo genio inspirata sit. Si Zwinglius dubitavit, à quo Spiritu doctrinam suam acceperit, etiam Zwinglianos, qui eam à Zwinglio hauserunt, dubitare necesse est, & consequenter an illorum verborum, *est enim Phasè (hoc est transiens) Domini.* Exod. 12. v. 11. interpretatio sit legitima, ex quibus Zwinglius probat

dat suggerente illo Spiritu, in verbis consecrationis Eucharistiae, *hoc est Corpus meum*, tō est sumi pro significat, sicut in allegato textu, *est enim panis Domini*, tō est sumitur pro significat. Quomodo igitur Zwingliani poterunt infallibiliter certos se dicere de genuino Scripturæ sensu circa Eucharistiam, ferè præcipuum suum dogma, in quo ab alijs dissentiant?

43. Ob. 1. Scriptura S. dicitur Lux, Lumen, Lucerna. v. g. Psal. 118. *lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis*: ergo est clara & dilucida. R. D. A. Scriptura ritè declarata & intellecta est lucerna, lumen &c. C. A. antequam ritè declararetur & intelligatur. N. A. & C. Est igitur quidem lux, quæ illuminat, non tamen nisi ponatur in candelabro Ecclesiae, eam legitima auctoritate declarantis: id quod ipse David ps. cit. v. 130. insinuavit dicens: *declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis*. Res ferè se habet eodem modo, quo Logica dici potest obscura & clara: obscura est, antequam illius Regula à perito magistro declarentur, & capiantur à discipulo: clara autem, ita ut recte appelletur fax aliarum scientiarum, postquam ritè explicata & intellecta est. Sic Scriptura ritè declarata & intellecta illuminat, docet, & dirigit optimè nos & nostras actiones, quamvis, antequam declaretur, in multis obscura sit.

44. Vergebis. S. Paulus 2. Cor. 4. ait: *quod si etiam opertum est Evangelium; in ijs, qui pereunt, est opertum: in quibus DEUS huius saeculi excaecavit*

mentes infidelium &c. Ergo Scriptura non omnibus, sed solum reprobis & infidelibus obscura est. 2. Scriptura in Veteri Testamento erat quidem liber signatus, in Novo autem est liber apertus, quia *Agnus occisus aperuit librum*. Apoc. 5. ergo post Adventum Messiae Scriptura est aperta & clara. R. ad 1. C. textum. N. C. ratio negandi est 1. quia Paulus non loquitur determinatè de Evangelio scripto, sed potius de *predicatio* ore tenus; subiungit enim: *non enim nosmetipsos predicavimus, sed Jesum Christum*: cur igitur ad Evangelium scriptum, imò ad totam Scripturam, detorquent Adversarij verba Pauli? 2. quia Paulus ibi non loquitur de omnibus Mysterijs necessariò credendis, sed solum de Christo & Passione ejus; præter quos articulos utique etiam alij sunt necessarii ad salutem, uti de Spiritu S. de Eucharistia &c. in quibus Scripturam etiam Fidelibus & Prædestinatis obscuram esse factis monstravimus suprâ. Adde, quòd Evangelium totum, & ab omnibus Evangelistis, tunc nondum fuerit conscriptum, quando Paulus hæc scripsit. 3. quia Paulus loquitur de ijs, qui malitiosè non audiunt Evangelium, ac proprijs peccatis & à diabolo excaecati aures suas & oculos ocludunt, ne videant veritatem, quales erant quidam ex ijs, quibus prædicabat Paulus: cæteris autem infidelibus, qui applicabant animum, non magis opertum erat Evangelium, quàm Fidelibus. Ratio autem à priori, quòd Scriptura sit in multis locis obscura, potest esse tura mysteriorum; quæ in Scripturis com-

Q. 3. pre-

prehenduntur, sublimitas, tum stylus & modus, quo proponuntur; cum multa occurrant verba ambigua, phrasæ Hebræis & Græcis propriæ, figuratæ orationes, nimirum tropi, allegoriæ, hyperbata &c. Ad 2. Scriptura in Novo Testamento ideo dicitur liber apertus, quia nunc aperta & impleta sunt mysteria ac figura Veteris Testamenti, non quòd omnis obscuritas sit adempta Scriptura, ut vel ex allegatis textibus, quibus Adversarij Scripturæ claritatem probare nituntur, satis etiam colligitur. Minimè enim clarum est, quid S. Joannes intelligat per librum signatum & apertum, & Paulus per Evangelium &c. An totum, an partem, an scriptum, vel verbo prædicatum, an solum Evangelium, vel etiam epistolas & alias Scripturæ partes &c.

45. Ob. 2. Si Scriptura esset obscura, videretur DEUS studiò voluisse decipere homines, cum talem modum loquendi adhiberet, quem sciebat ab eis non facile intelligi posse: sed hoc vel cogitare impium, & eloqui blasphemum est: ergo. R. 1. retorq. argum. in illis Scripturæ partibus, quas ipsimet Adversarij non negant obscuras esse & difficiles intellectu, uti sunt Prophetiæ, Psalmi, Apocalypsis &c. Item in Veteri Testamento, quod fuit solum Umbra respectu Novi; atque in parabolis Evangelicis, quarum explicatio & sensus non ubique est obvius. An DEUS & Christus in his voluerunt nos studiò decipere? R. 2. DEO & Christo utique fuit liberum nobis hoc vel alio modo, magis vel minus clarè, loqui in Scripturis; præfertim cum in ipsa Scriptura sufficien-

ter nobis indicaverit modum & viam ritè intelligendi Scripturam, jubendo nos audire Ecclesiam & Ecclesiæ Prælatos: *labia Sacerdotis custodiens scientiam, & legem ex ore ejus requirent.* Malach. 2. *qui vos audit, me audit.* Luc. 10. *qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Mat. 18.

Dices. Nulla est ratio, cur Deus obscure potius quàm clarè nobis loquatur in Scripturis: ergo. R. N. A. Præcipua ratio nobis esse debet ipsius adoranda voluntas & sanctissimum beneplacitum. Dein etiam sequentes non malè assignantur. 1. ut in Ecclesia servetur ordo inter Doctores & Discipulos, inter Presbyteros & Laicos, juxta illud Pauli: *nunquid omnes Doctores? nunquid omnes interpretantur?* Viderint Adversarij, an hoc Pauli monitum sequantur, cum apud ipsos quilibet caupo, sutor, & sartor, imò & muliercula garriant multa de Scripturis, & suam sententiam in controversijs fidei interponere non erubescant, arrogantes sibi protervè donum interpretandi, & suum sensum præferentes suis præconibus & integris Ministerijs. Quod quidem ipsis permittere debent Prædicantes, si suis principijs velint insistere, sed tamen simul cultrum præbent ad sese jugulandos. Quid enim opus est Doctoribus, Magistris, Pastoribus, Præconibus, Specialibus, Superintendentibus, & integro Ministerio, ut vocant, Ecclesiastico, si quilibet docere se ipsum, & interpretari Scripturas possit, nec suam mentem suis Pastoribus conformare teneatur? Quid tantis sumptibus aluntur tot Præcones cum appendicibus suis?

ARTI-

ARTICULUS II.

De Verbo DEI non Scripto.

SUMMARIUM.

1. Verbum DEI non scriptum sunt Traditiones Divinae & Apostolicae.
2. Divinae proveniunt à DEO & Christo: Apostolicae ab Apostolis primitivis: Ecclesiasticae sunt consuetudines & ritus ab Ecclesia introducti.
3. Aliae Traditiones ratione materiae sunt Doctrinales, aliae autem Morales.
4. Unde dignosci possit, an aliqua Traditio sit Divina, Apostolica, aut Ecclesiastica, Doctrinalis vel Moralis.
5. Divinae & Apostolicae, si existant, sunt ejusdem auctoritatis, cujus sunt sacra Littera.
6. Existere tales, & necessario admittendas esse, ostenditur.
7. Et ipsi Aversarij re ipsa admittunt multas, tam circa res credendas,
8. Quam faciendas.
9. In Lege Naturae tota Fides, & in Lege Scripta saltem ex parte nitetur Verbo DEI non scripto seu Traditionibus.
10. Ipsa Scriptura utriusque Testamenti commendat Traditiones.
11. Eisdem supponunt & docent generalia Concilia.
12. Ac adstruunt Patres Graeci & Latini,
13. Ut tamen Traditio sit certa credendorum vel faciendorum regula, debet de ea certo ac infallibiliter constare, quod sit Divina &c. aliunde autem id infallibiliter constare nequit, nisi ex Auctoritate Ecclesiae.
14. Unde falsum est, nihil esse credendum aut faciendum sub obligatione, nisi explicite & particulatim in Scripturis expressum vel praeceptum sit.
15. Aut nisi ex Scriptura per claram, necessariam, aut pronam consequentiam deductum.
16. Cur Aversarij tantopere oderint Traditiones seu Verbum DEI non scriptum.
17. Per Ecclesiam nobis clarius loquitur DEUS quam per Scripturam.
18. 19. Catholici facillimè, optimè, & infallibiliter probant Existentiam, Canonem, Veritatem, Puritatem, & Sensum Scripturae S. ex Verbo DEI non scripto, seu ex Traditione, vel declaratione Ecclesiae.
20. Nam Traditiones non sunt verbum hominum, nisi instrumentaliter tantum, sicut ipse Scripserat.
21. Scriptura S. etsi non sit aequa regula omnium credendorum, pro-

- propterea tamen non est manca & imperfecta.
22. Injuria fit Catholicis, dum eos vilipendere & contemnere Scripturam mentiuntur Tradicantes.
23. Ad Providentiam DEI spectat, ut Traditiones serventur incorrupta, sicut ad eandem spectat incorruptas servari SS. Litteras.
24. Scriptura non rejicit Traditiones veras, sed solum spurias, mere humanas, & repugnantes mandatis DEI.
25. Nec eas rejiciunt Patres.
26. Ecclesia docendo nos de Scriptura & genuino ejus sensu non tribuit auctoritatem SS. Litteris, neque se extollit supra Scripturam, sed supra judicium hominum privatorum auctoritatem à DEO ipsi datam exercet.
27. Male, imprudenter, & cum ingenti suo & suorum prajudicio aliqui ex Protestantibus admittunt aliquas Traditiones rejellit ceteris, quas eadem Ecclesia custodit & proponit.
28. Ratiocinium irrefragabile, & Adversarij gulam frangens, deducitur ex disputatis.

§. I.

Necessario admitti debet Verbum DEI non Scriptum seu Traditum.

1. Sciendum 1. per Verbum DEI non scriptum ordinariè intelligi Traditiones Divinas & Apostolicas, quas Ecclesia custodit & fidelibus proponit. Quamquam sensus & vox Ecclesie, declarantis ac definiensis aliquem fidei articulum, in Scripturis non clare contentum, etiam rectè vocetur Verbum DEI non scriptum, vel Traditio Ecclesie. Appellatur hoc DEI Verbum Traditio ideo, quia non per Scripturam, sed quasi per manus ab uno traditur alteri, & de aure in aurem transit per continuam narrationem, aut famam communem: Verbum DEI scriptum in charta, non scriptum verò in cordibus fidelium asservatur. Ceterum ad Traditionem seu Verbum DEI non scriptum non requiritur, ut sit doctrina nullibi scripta, etiam in Concilijs, Patrum monumentis, Historijs, & alijs libris Ecclesiasticis, in quibus utique pleræque traditiones consignata reperuntur; sed hoc tantum requiritur, ut non sit scripta in aliquo libro Canonico S. Scriptura.
2. Sc. 2. Traditiones ab Auctore alias dici Divinas, alias Apostolicas, & alias Ecclesiasticas. Divinae sunt, quæ ab ipso DEO vel Christo proveniunt, quales sunt, quas habemus de materia & forma Sacramentorum, quæ in SS. Litteris non sunt clare expressæ, institui autem à nemine nisi à solo DEO aut Christo potuerunt. Apostolicæ sunt, quæ proveniunt ab Apostolis, non tamen sine assistentia Spiritus S. eos dirigentis, nobis aliqua relinquentibus non scripta; veluti ab eodem Spiritu S. directi reli-

querunt nobis Scripturas Sacras à se exaratas, item jejunium Quadragesimale, jejunium quatuor temporum &c. Hæ Traditiones Divinæ & Apostolicæ non raro confunduntur, & sunt ejusdem auctoritatis infallibilis; sicut ipsa Scriptura S. subinde vocatur Divina; & subinde Apostolica. Præterea tam Divinæ quam Apostolicæ Traditiones nonnunquam appellantur Traditiones Ecclesiæ, non quòd ab Ecclesiâ ortæ sint, sed quòd ab Ecclesiâ conserventur, & nobis infallibili auctoritate proponantur. Præsertim *Ecclesiastica* Traditiones Morales, seu Traditiones Ecclesiæ, nihil aliud sunt, quam consuetudines quædam & ritus antiqui ab Ecclesiâ introducti, scilicet vel à Prælati, vel à pòpulo consentientibus Prælati, vel ab utrisque simul, & paulatim tacito eorum consensu vim Legis obtinuerunt; quales sunt jejunium Sabbathinum, recitatio Breviarij &c. Has Traditiones Ecclesiasticas, inter quas numerat omnia Ecclesiæ præcepta, identidem arrodit Augustana Confessio, atque vocitat præcepta, traditiones, & observationes *Humanas*, easque culpat tanquam Libertati Evangelicæ contrarias. Easdem quoque omnes Lutherani & Calvinistæ averfantur, utique quia carni inimicæ. Verùm de his non est hic differendi locus, sed de illis tantum, quæ ad fidem pertinent tanquam revelatio Divina, docens, quæ credenda, vel facienda sint ex revelatione vel præcepto Divino aut Apostolico, aut etiam ex definitione Ecclesiæ; quia & hujusmodi definitio-

R. P. Pishler Theol. Polemica.

nes rectè vocantur Verbum DEI non-scriptum.

Sc. 3. Traditiones à *Materia* ulterius dividi in Doctrinales & Morales. *Doctrinales* vocantur, quæ ad fidem, & dogmata credenda spectant v. g. quòd sint quatuor Evangelia, quòd B. Virgo MARIA etiam post partum permanferit Virgo &c. *Morales*, quæ ad mores pertinent, & ad actiones faciendas v. g. quòd signum Crucis formandum sit in fronte, quòd certis diebus jejunia & quædam festa sint celebranda &c.

Sc. 4. Ut constet, an aliqua Traditio sit Divina, vel Apostolica, vel Ecclesiastica, aut Doctrinalis vel Moralis, sequentes regulas esse observandas. 1. Quando Ecclesiâ Universâ aliquid recipit ut *dogma fidei*, creditque ab Apostolis ad nos usque pervenisse, censeri debet Traditio Divina vel Apostolica Doctrinalis. Ratio est, quia illud, quod totius Ecclesiæ, quæ in rebus fidei errare non potest (ut alibi ostenditur) sensus & judicium satis docet, aut credit fide Divina, utique à DEO profectum, & vel per Prophetas vel per Apostolos nobis est revelatum; cum nihil possit credi fide Divina, quod non est Divinitus revelatum: talis traditio est esse septem Sacramenta. 2. Quando Ecclesiâ aliquid *facit & observat*, quod nemo constituere potuit, nisi solus Deus aut Christus, censeri debet Traditio Divina Moralis per Apostolos delata ad nos; talis est praxis baptizandi parvulos. 3. Quando Ecclesiâ aliquid *facit & observat* ab omnibus retro temporibus, ita ut initium talis praxeos

3.

4.

noa

non sciatur, licet absolute institui potuisset ab Ecclesia, tamen censenda est Traditio Apostolica Moralis; talis est jejunium Quadragesimale. 4. Quando constat, aliquid primum post tempora Apostolorum vel à Concilijs, vel à Prælati, vel his consentientibus à populo esse introductum, est traditio Ecclesiastica; quæ potest esse duplex, *Necessaria*, quæ scilicet traditur per modum præcepti obligantis, uti certa festa, celebratio Pasche die Dominico post decimam quartam Lunam Martij; & *Libera*, quæ traditur per modum consilij sine ulla obligatione, uti est asperio aquæ lustralis &c. Ex quibus patet calumnia, quam quidam tum Lutherani tum Calvinistæ Catholicis impingunt, dum dicunt, apud nos non esse ceremoniam, quam non habeamus pro *Traditione Apostolica*, alij contra asserunt, nos nisi unice Traditionibus *merè humanis*; siquidem nec Divinæ, nec Apostolicæ, nec Ecclesiasticæ Traditiones sunt *merè humane*, sed majoris auctoritatis, utpote profectæ vel à DEO, vel ab Apostolis immediate, vel ab Ecclesia infallibiliter directæ à Spiritu S.

Sc. 5. Supposito, quòd Traditiones Divinæ & Apostolicæ dentur, non posse vel ab Adversarijs prudenter negari, eas esse ejusdem auctoritatis, cuius sunt SS. Litteæ, adeoque fundare assensum fidei firmissimum, ac esse regulam credendorum non minus, ac illas. Ratio est clara; quia Verbum DEI manet Verbum DEI, sive scriptum sit, sive traditum, sive quocunque alio modo nobis intimatum, quod ipsi est

per accidens; utique enim non minus infallibile fuit testimonium DEI, dum in monte Thabor sensibili voce testatus est Divinitatem Christi, quam dum Moyse Legem dedit lapideis incisam tabulis. Quæstio igitur in eo versatur, an defacto præter DEI Verbum scriptum etiam detur aliud non scriptum, atque de eo ita constet, ut prudenter dubitari nequeat, quin sit Verbum DEI, & mereatur assensum firmissimum non minus, ac S. Scriptura. Lutherani, Calvinistæ &c. negant cum Eutyche, Nestorio, Eunomianis, Pelagianis, Manichæis, Donatistis &c. antiquis Hæreticis, qui teste Basilio M. & Basilio Ancyano, Augustino, & alijs Patribus solam scripturam admittere volebant pro regula credendorum, rejectis Traditionibus. Nos Catholici affirmavimus semper, & adhuc affirmamus, assentes, hos Hæreticos similes fuisse illis, qui uno pede conarentur ambulare, vel unâ alâ volare per aëra. Quod ut demonstrum,

Dico 1. Necessariò admittendum est Verbum DEI non scriptum, seu Traditio, eandem habens auctoritatem cum Verbo DEI scripto. Probatur ad hominem evidenter 1. Non potest ex solo Verbo DEI scripto seu ex Scriptura sola nobis certò & infallibiliter innotescere 1. quòd detur aliqua Scriptura S. 2. quænam sit illa, & quibus libris comprehensa. 3. quæ sit legitima Versio Bibliorum. 4. An Biblia sint incorrupta circa res fidei. 5. Quomodo intelligenda, & quisnam sit genuinus Scripturæ sensus, uti hæctenus demonstravimus: ergo necessariò admittendum est

est aliud DEI Verbum præter scriptum, scilicet non scriptum, seu Traditio Divinam & infallibilem habens auctoritatem, propter quam & ex qua certi sumus de 5. memoratis punctis; aliàs enim, nisi de his certò & infallibiliter nobis constet per Revelationem Divinam nobis intimatam, nunquam potest elici fides Divina, infallibiliter certa, & firmissima de ullo articulo.

7. Probat 2. ipsimet Lutherani & Calvinistæ &c. multa credunt, & necessariò credenda iudicant, quæ tamen in Verbo DEI scripto non sunt clarè, particularim, & distinctè expressa: ergo necessariò admittendum est Verbum DEI non-scriptum ab ipsismet; quidquid enim creditur, credi debet propter aliquam Revelationem Divinam, seu propter aliquod Verbum DEI, nobis sufficienter propositum: aliàs enim non esset fides Divina, sed merè humana. A. P. Lutherani & Calvinistæ &c. credunt, & necessariò credendum existimant 1. tres esse Personas in Deitate, contra Sabellianos. 2. Divinitatem Christi & æqualitatem eum Patri, contra Arianos. 3. Processionem Spiritus S. à Patre & Filio, ejusque Divinitatem, contra Macedonianos. 4. Unam Personam in Christo, contra Nestorianos. 5. Duas tamen Naturas in eodem Christo, Divinam & Humanam, sine transfusione, contra Euty-chianos. 6. Perpetuam Virginitatem B. V. Mariæ, contra Helvidium &c. Sed hæc & similia clarè, particularim, & distinctè non sunt expressa in Verbo DEI scripto, seu in Scriptura; ubi enim?

R. P. Pichler Theol. Polemica,

rè & per pronam consequentiam deducuntur ex Scriptura; agite enim & adducite textum, ex quo contra Sabellianos clarè inferatur Trinitas Personarum & unitas Naturæ in DEO, cujusmodi DEUM unum & Trinum Sabelliani dicunt chimericum.

An fortè id evincere vos putatis ex illo S. Joannis: *Tres sunt, qui testimonium dant in celo: Pater, Verbum, & Spiritus S. & hi tres unum sunt?* 1. Jo. 5. v. 7. clariorem enim textum in tota Scriptura non invenietis. At imprimis iste textus à Luthero in suis Biblijs expunctus est, & pro Verbo DEI non agnitus. Deinde excipient Sabelliani 1. tres quidem esse, non tamen realiter, sed tantum ratione nostra distinctos, & tantum diversa nomina ejusdem DEI propter diversas operationes, sicuti anima rationalis propter diversas operationes sortitur diversa nomina, & intellectus, voluntas, & memoria nuncupatur, quæ tamen tres potentia secundum id, quod important in Recto, juxta meliorem Philosophiam non distinguuntur inter se realiter, ut loquimur, sed tantum ratione nostra, seu secundum nostrum concipiendi modum. 2. Si hi tres unum sunt unitate & identitate reali in Natura, necessariò etiam sunt unum in Personis, est enim imperceptibile, quòd eadem res identificetur cum tribus realiter distinctis: quippe quæcunque sunt eadem uni tertio, sunt idem inter se. 3. Si tres sunt Personæ, tres pariter erunt Naturæ Divinæ, sicut à posteriori nobis patet, ubi tres sunt personæ humanæ, ibi etiam tres esse naturas humanas realiter di-

P 2

stin-

distinctas; & tamen possunt esse unum, scilicet unitate morali per consensionem voluntatum. 4. S. Joannes citato textui immediatè subjungit hæc verba v. 8. *Tres sunt, qui testimonium dant in terra: spiritus, aqua, & sanguis, & hi tres unum sunt.* An etiam inferetis, spiritum, aquam, & sanguinem esse unum unitate reali naturæ, subsistere tamen in tribus realiter distinctis subsistentijs, sicut inferetis de Patre, Verbo, & Spiritu S. ? Taceo plures alias exceptiones, quas Sabeliani opponere possunt, ut aded neque per claram & pronam consequentiam ex Scriptura (sine auctoritate & Traditione Ecclesiæ interpretantis, seu sine Verbo DEI non Scripto) deduci possit Mysterium SS. Trinitatis, qui tamen articulus etiam apud Adversarios præcipuus est & fundamentalis. Idem possunt facere alij Hæretici contra alios suprà recitatos fidei articulos, quos Lutherani & Calvinistæ credunt.

8. Quod hætenus dictum est de rebus *credendis*, quæ non alio modo infallibiliter innotescunt nisi per Traditiones *doctrinales*, facillè extenditur etiam ad res *faciendas*, quæ aliunde non sufficienter innotescunt nisi per Traditiones *Morales*: quod sic ostenditur. Lutherani & Calvinistæ &c. 1. baptizant parvulos, & baptismum non repetunt. 2. Evcharistiam non dant parvulis, apud adultos autem eandem repetunt. 3. Evcharistiam sub utraque specie distribuunt. 4. comedunt de animalibus suffocatis, & sarcinina ex sanguine. 5. non Sabbathum, sed diem Dominicam cele-

brant. 6. formam, seu verba, quibus conficitur Baptismus & Evcharistia, pronuntiant ore tenus, & non tantum mente cogitant. Hæc & similia faciunt & observant, & tamen in Scriptura clarè, determinatè, & particulatim non sunt expressa, nec inde per claram & pronam consequentiam deducuntur. Imò in Scripturis subinde videtur contrarium præcipi, uti ut abstineant à *suffocato & sanguine* Act. 15, ut observent diem Sabbathi Exod. 20. ut communionem dent parvulis Jo. 6. *nisi manducaveritis &c.*

9. Prob. 3. à pari. In *Lege Natura*, quæ ab Adamo usque ad Moysen, item in *Lege Scripta*, quæ à Moysè usque ad Christum duravit, Verbum DEI non scriptum necessariò fuit admittendum: ergo & in *Lege Gratia* post Christum admitti necesse est, saltem non inconveniens. A. quoad *Legem Naturæ* est certum, quia tunc nullum prorsus existit Verbum DEI scriptum, & Moyses cepit primus Scripturæ libros exarare. Quoad *Legem Scriptam* facillè probatur, quia 1. sine Traditione seu Verbo DEI non scripto non poterant Judæi infallibiliter cognoscere, an & quinam libri essent verè Divini, seu Scriptura S. 2. Sine eodem non poterant scire, quale remedium contra peccatum originale apud semellas fuerit adhibendum. 3. sine Verbo DEI non scripto pariter ignorassent, quòd cruenta ipsorum Sacrificia significaverint mortem Christi, & propter hanc significationem conduxerint ad remittenda peccata, nimirum ex virtute illius, cujus mor-

mortem & Passionem significabant hæc sacrificia. Et hæ Traditiones in Lege Mosæica fuerunt præcipuæ, atque seculi (si non omnibus explicite, saltem Sacerdotibus & Doctoribus) necessariæ confirmatur ex consuetudine omnium gentium, quarum Respublica partim scriptis partim non scriptis gubernari legibus semper consueverunt. Hinc & Jura (Civile & Canonicum) Consuetudini parem cum scriptis legibus auctoritatem tribuunt.

10. Prob. 4. ex ipsa S. Scriptura utriusque Testamenti. Moyses remisit Judæos ad Traditiones Majorum dicens: *memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas, interroga patrem tuum, & enuntiabit tibi, Majores tuos, & dicent tibi.* Deut. 32. v. 7. Paulus 2. Thessal. 2. ita monet: *scire & tenere Traditiones, quas didicistis sive per sermonem sive per epistolam nostram.* Notetur disiunctiva particula *sive*, per quam Paulus clarè distinguit sermonem ab epistola, doctrinam ipsius æquè non scriptam, ac scriptam, se communicasse inueniunt. Confirmatur: manus primarium Apostolorum fuit *predicare* Verbum DEI, & hoc jussu tunc à Christo, non autem scribere, quod fuit tantum secundarium & arbitrium, nec absolute necessarium; nunquam enim Christus ad Apostolos dixit: *Scribite Evangelium, epistolas &c.* sed: *predicate* Evangelium omni creaturæ. Marc. 16. Certè si Apostoli fuissent jussi predicare & promulgare Evangelium *scriptis*, plerique detulissent suo officio, quia nihil reliquerunt scriptis; imò, cum nullus ex

Evangelistis integram doctrinam Christi seriem pertexat, etiam hi redargui possent alicujus negligentia in suo munere. Unde gratis & frivole dicitur ab Adversarijs, Apostolos postea scriptis omnia comprehendisse, quæ prius docuerant sermone. Dein quis scriptis nobis reliquit ea omnia, quæ Christus post Resurrectionem suam manifestavit discipulis suis, *per dies quadraginta apprensus eis, & loquens de regno DEI?* Act. 1. hoc est, de Ecclesia, ejusque gubernatione, Sacramentis &c. Ubi scriptis comprehenditur in SS. Litteris Symbolum Apostolorum sub illa verborum formula, sub qua etiam Adversarij recipiunt, & necessariò credendum asserunt? uti nominatim in Catechismo Tigurino asseritur anno 1529. & in Summaria Instruct. a. 4. Ubi scriptum legitur, hoc Symbolum ab Apostolis fuisse collectum, & compositum?

11. Prob. 5. ex Concilijs Generalibus. Nicænum I. ex Traditione damnavit hæresim Arii, ut disertè testatur Theodoretus l. 1. histor. c. 8. Nicænum II. act. 2. & 6. venerationem imaginum stabilivit ex Traditione Apostolica, & act. 7. sic definivit: *siquis Traditionem Ecclesie, sive scripto sive consuetudine valentem, non curaverit, anathema sit.* Quid ad hoc fulmen Lutherani & Calvinista, à Primitiva Ecclesia, quam ab errore puram plerique fatentur, in se intortum? Conformiter antiquis Concilijs te declaravit Tridentinum sess. 4. in hunc modum: *Traditiones, tam ad fidem, quam ad mores pertinentes, tanquam*

oretenus à Christo, vel à Spiritu S. per Apostolos dictatas, pari pietatis affectu ac reverentia veneratur Sacra Synodus.

12. Prob. 6. ex PP. tum Græcis tum Latinis, unanimiter Traditiones admittentibus. S. Basil. l. de Spiritu S. c. 27. ait: *dogmata, qua in Ecclesia prædicantur, quedam habemus è doctrina scripto prodita, quedam rursus ex Apostolorum Traditione &c. Quorum utraque parem vim habent ad pietatem, nec his quisquam contradicit, quisquis sanè vel tenuiter expertus est, qua sunt iura Ecclesiastica.* Origenes in proem. l. 1. de Principijs: *servetur Ecclesiastica prædicatio per successionis ordinem ab Apostolis tradita, & usque ad præsens in Ecclesijs permanens; illa sola credenda est veritas, que in nullo ab Ecclesiastica discordat Traditione.* S. Epiphanius hæresi 61. *oportet autem & Traditione uti; non enim omnia à Divina Scriptura possunt accipi.* S. August. l. 4. de baptismo c. 24. contra Donatistas: *quod universa tenet Ecclesia, nec Concilijs institutum, sed semper retentum est, non nisi ab auctoritate Apostolica traditum veltissimè creditur.* Similia habent alibi frequenter, ac alij Patres passim.

13. Dico 2. Ut Traditiones sint certa fidei & morum regula (seu Verbum DEI non scriptum, obligans ad aliquid credendum vel faciendum) debet certò ac infallibiliter de ijs constare: de illis autem certò & infallibiliter constat per communem sensum, auctoritatem, vel declarationem Ecclesie. Prima pars est clara, cum fides debeat esse certif-

simà: certissima autem esse nequeat, nisi motivum infallibile cognoscatur infallibiliter: ergo. Altera pars facile probatur; quia Universalis Ecclesia propter assistentiam Spiritus S. sibi promissam circa res fidei & morum errare non potest, quod hic ruto supponitur, & irrefragabiliter probatur in tractatu de Ecclesia, & à me nuper in Opusculo. cui titulus, *Una & vera fides.* Alia autem sensibilis & simul infallibilis Auctoritas, ex qua sufficienter nobis constare possit, præter Ecclesiam non est assignabilis. Notandum tamen est, non semper requiri expressam & specialem definitionem Papæ vel Concilij Generalis, sed sufficere etiam tacitam & generalem declarationem Ecclesie, qua habetur vel per communem Patrum & fidelium sensum, aliquid pro fidei dogmate habentium, vel ex universali Ecclesie praxi. Ex dictis

Colligitur 1. Falsum evidenter esse illud principium Lutheranorum, Calvinistarum &c. *Nihil credendum, aut faciendum ex obligatione, nisi explicitè & particulatim in S. Scriptura expressum, aut præceptum sit.* Dico explicitè & particulatim; nam implicitè & generatim omnia in SS. Litteris contineri non malè admittitur, quatenus nimirum illæ jubent audiri Ecclesiam, & Traditiones recipi, ex quibus postmodum discendum est, quid in particulari & explicitè credere vel facere oporteat. Quamvis hoc cotollarium sufficienter pateat ex dictis, confirmatur tamen adhuc inde, quia utique homines, quibus Evangelium prædicabatur ab Apostolis, antequam Evangelia fuerint con-

conscripta, & ceterilibri Novi Testamenti, tenebantur & poterant credere, etiam si nullam Scripturam prius viderint, vel legerint. Et quaso! quomodo Adversarij convertent Paganos & Gentiles obrudendo sola Biblia? certe risu erunt, & nihil efficient, uti etiam ab experientia constat. Prius igitur hujusmodi infidelibus innotescere & persuaderi debet ex notis vera Religionis, quam sit vera Religio, nimirum non alia, quam Christiana, seu Christum agnoscens, & quod vera Religionis ac Ecclesie Christiane essentia sint infallibilia, & Verbum DEI; atque sic ex isto Verbo DEI non-scripto, quod ipsis reddi potest evidenter credibile & credendum, primum eò permoveeri poterunt, ut etiam Verbum DEI scriptum seu Scripturam amplectantur, quod alias nunquam serio facient, neque prudenter possunt, nisi DEUS prodigioso & extraordinario quodam lumine id doceret interius; quod ordinariè non facit.

15. Confirmatur 2. Idem principium, etiam si ei addatur hæc cauda, *aut ex Scriptura per claram, necessariam, & pronam consequentiam deductum sit*, clarè falsum esse 1. quia Lutherani, Calvinistæ &c. multa necessariò credenda & facienda censent, uti DEUM esse unum & Trinum, parvulos esse baptizandos, & nunquam rebaptizandos &c. licet per claram & pronam consequentiam deduci hæc non possint ex Scriptura. 2. quia consequentia, deducta ex Verbo DEI scripto, non est Verbum DEI scriptum, sicut fructus non est arbor: quod autem non est

Verbum DEI, non potest obligare ad fidem ipsi præbendam &c. 3. quia consequentia, utur videatur legitime deducta, tamen potest esse fallax, quia deducitur per rationem & intellectum humanum, qui potest falli, & in rebus Divinis constanter dicitur esse cæcus ab Adversarijs. 4. Quia ad hoc, ut aliqua consequentia legitime deducatur ex Scriptura, debet prius certò constare de legitimo sensu Scripturæ: atqui de hoc sufficienter constare Adversarijs non potest sine explicatione Ecclesie, adeoque sine Verbo DEI non-scripto: ergo debet prius admitti Verbum DEI non-scriptum: ergo falsum est principium ipsorum. 5. Quia consequentia deducta vel est Verbum Dei, vel non? si non est, falsum est, quod illud debeat credi & fieri, quod per pronam & legitimam consequentiam deducitur: si est Verbum DEI, hoc ipso admittitur Verbum DEI non-scriptum, quia consequentia ista non sunt scripta in SS. Litteris. 6. Si bonæ consequentiæ pariunt obligationem credendi & faciendi, hoc ipso debent admitti Traditiones ab Ecclesia custoditæ; quia ista pronissime & clarissime deducuntur ex Scriptura v. g. ex illo textu Mat. 18. *qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus*, item ex illo Lucæ 10. *qui vos audit, me audit*.

Colligitur 3. quare Adversarij tan- 16. topere horreant, & extreme oderint Verbum DEI non-scriptum. Ratio enim est, quia vident, claram eò admissio suis Sectis perniciam imminere, quippe Traditio, sensus, & demum

Ecclesie clarè pronuntiat, quid credendum, quid faciendum, & omnes hereses apertè detegit ac damnat. Hinc omnes Hæretici spretò Ecclesie iudiciò ad solam Scripturam se receperunt,

probè gnari, eam in varias interpretationes trahi posse, ac proinde ex Scripturæ abusu asylum sperârunt, & ad tempus apud imperitos aut impios etiam invenerunt.

§. II.

Ex Verbo DEI non scripto optimè probant Catholici Existentiam, Canonem, legitimam Versionem, Puritatem, & genuinum sensum Scripturæ.

17. **S**ciendum 1. per Verbum DEI non scriptum, ut jam dictum est, intelligi Traditiones Divinas & Apostolicas, ab Ecclesia custoditas, quin & ipsius Ecclesie communem sensum, aut definitionem, siquidem per os Ecclesie non minùs loquitur nobis DEUS infinite verax, quàm per Scripturæ voces & characteres, nec minùs firmam meretur à nobis fidem, siquidem per Ecclesiam, quàm si per Scripturam aliquid revelet, cum sit profus eadem infinita Veracitatis auctoritas, fallere nescientis & falli. Imò per Ecclesiam non modò clariùs nobis loquitur quàm per Scripturam (cum hæc ab & per illam explicari debeat) verùm etiam magis nobis manifestat & immediatius, se nobis loqui Verbò non scriptò, ab Ecclesia vel custodito vel proposito, quàm Verbò scriptò, siquidem evidentioribus longè signis conspicuam reddidit Ecclesiam, quibus vera à falsis discerni possit (ut demonstrabo in Controv. seq. de Ecclesia) quàm criticis Scripturam, quibus vera & pura dignosci valeat, ejusque genuinus sensus deprehendi; cum hæc

critiria, etiam sumpta cum Spiritu interno, non sufficiant ad prædicta probanda, ut hæctenus evidenter ostensum est.

18. Sciendum 2. Supposita necessitate admittendi Verbum DEI non scriptum, quàm §. precedente satis superque demonstratam vidimus, facillimum esse Catholicis certò ac infallibiliter probare quinque illa puncta, in titulo exposita, & per consequens omnes fidei articulos, etiam in Scriptura S. comprehensos, cum sine Verbo DEI non scripto sicut de ipsa Scriptura, ita nec de genuino sensu illius (nam sensus, non nuda verba, facit articulum fidei) sufficienter, id est, infallibiliter constare possit, ita ut aliquis prudenter dicat ex merito motivi, se falli non posse, ac proinde sibi imperet *prudenter firmissimum* assensum. Unde

19. Dico. Catholici optimè & infallibiliter probant Existentiam, Canonem, Versionem, Puritatem, & sensum Scripturæ ex Verbo DEI non scripto, sive ex Traditione, vel Declaratione Ecclesie. Probatur manifestè: Verbum Dei non,

non-scriptum, quod recipiunt Catholici, omnes autem Sectarii & Hæretici rejiciunt, est infallibile, hoc ipso quod sit Verbum DEI: ergo ex illo optimè & infallibiliter Catholici probant præfata 5. puncta, circa quæ nunquam certi esse possunt Adversarij. Sed unde probant Catholici, Traditionem ab Ecclesia custoditam, vel ipsius Ecclesiæ declarationem aut sensum, esse Verbum Dei? R. ex infallibilitate Ecclesiæ veræ; hanc enim Deus (supposito, quod aliquid nobis revelaverit, & fidem prudenter firmissimam exigit) necessariò debet reddere infallibilem, ita ut, quidquid proponit Ecclesia tanquam Verbum & Revelationem Dei, etiam sit Verbum Dei. Id quod partim ex ratione contra Paganos, partim ex Scriptura contra Hæreticos (Scripturam aliunde, quam ex Ecclesiæ proponentis auctoritate admittentes) Catholici demonstrant, & ego in Controv. seq. præsertim c. 1. & c. 4. de Infallibilitate Ecclesiæ & Pontificis acturus. Veritatem autem Ecclesiæ Romanæ clarè commonstrabo ex notis seu signis, quibus Deus vocam Christi Ecclesiam adeò illustravit, ut facillimè discerni possit à falsis Sectis, imò evidentè præferenda sit: quas notas deducam in Controv. seq. c. 2. per totum. Interim pro certo habe, Verbum Dei scriptum conservari in Ecclesia incorruptum non solum secundum litteram, sed etiam secundum spiritum, & verum ipsius sensum fide Divina receptum, seu viva fide fidelium expressum, & quasi in corde. Pontifex autem ex Cathedra (seu ex officio suo Pastoralis erga

R. P. Pichier Theol. Polemicæ.

Universalem Ecclesiam) loquens non ex privato suo spiritu, sed Divino Magisterio edoctus, & ex Verbo Dei intra fidelium mentes sub viva fide propagato, præsertim in æcumenicis Concilijs, interpretatur Scripturam infallibiliter, ita tamen, ut suam auctoritatem non adæquet auctoritati Divinæ, memòr, se esse præcisè instrumentum indignum, per quod nobis loqui dignatur infallibiliter infinitæ auctoritatis Deus. Contra hujus, & simul etiam præcedentis §. doctrinam

Ob. 1. Traditiones sunt Verbum hominum, scilicet Patrum, Pontificum &c. qui sunt meri homines: ergo non sunt Verbum DEI, nec habent auctoritatem infallibilem, & parum cum Scripturis. R. 1. retorquendo argum. Scripturæ SS. sunt litteræ & characteres hominum, scilicet primitus Prophetarum & Apostolorum, postmodum describentium vel typis imprimantium, qui sunt meri homines: ergo SS. Scripturæ non sunt Verbum Dei. R. 2. aliter retorquendo: verba Præconum, quibus instruunt rudes, Biblia legendi vel intelligendi imperitos, vel cæcos, legendi incapaces &c. sunt verba hominum, & quidem privatorum hominum, quibus nulla infallibilitas promissa est (sicut tamen promissa est summo Pontifici Christi Vicario, Petri Successori, præsertim cum cæteris Prælati in Concilio Congregatis definiti) ergo non sunt Verbum Dei: ergo Prædicantibus non credendum in rebus fidei; quod omnino probat objectio; quamvis non probet apud Patres & Pontifices.

Q

fices.

fices, Christi Vicarios, quibus promissa est perpetua assistentia Spiritus S. ut Controv. sequente ostenditur. Unde R. 3. in forma N. A. vel D. sunt Verbum hominum instrumentaliter, hoc est, per homines pronuntiatum, custoditum, & ad nos tanquam per instrumenta translatum. C. A. principaliter & originaliter, hoc est, non habent Deum pro Auctore principali, aut sine revelatione & directione Divina proponuntur N. A. & C. Sicut Scriptura juxta Adversarios tantum instrumentaliter provenit ab hominibus, principaliter autem à Deo, per Scripturam nobis loquente, & ratione causæ instrumentalis, scilicet scribentium &c. dici potest humana, tamen ratione causæ principalis, nimirum DEI dictantis, & ratione objecti seu veritatis, quam proponit, est & rectè dicitur Divina, & Verbum DEI scriptum: ita etiam Traditio ratione causæ instrumentalis, scilicet hominum, per quos proponitur & propagatur, dici potest humana: at ratione causæ principalis, nempe DEI per Patres & Pontifices loquentis, & ratione objecti seu veritatis, quam proponit, est & rectè dicitur Divina, & Verbum DEI non-scriptum, fide actuali receptum & propagatum in cordibus fidelium. Et hoc Verbum DEI per os Ecclesie propositum non minoris auctoritatis esse debet, quam per Scripturam propositum: quippe Verbum DEI est Verbum DEI, sive scriptum sive traditum sit, & per accidens ipsi est, si scribatur.

21. Ob. 2. Scriptura S. est unica norma & Regula omnium credendorum: er-

go non opus est ullis Traditionibus. A. P. 1. si non esset unica regula omnium credendorum, & non omnia ad salutem necessaria complecteretur, esset manca & imperfecta: quod admitti nequit. 2. Summa totius doctrinae Christianae, ad salutem necessariae, consistit in Decalogo, Symbolo Apostolico: Oratione Dominica, & Institutione Sacramentorum: sed haec omnia perspicue traduntur in S. Scriptura, scilicet partim in *Lege*, partim in *Evangelio*; in *Lege* quidem traditur Decalogus, & praesertim praecepta Moralia, in *Evangelio* autem caetera: ergo. R. 1. Adversarii solam Scripturam (exclusis Traditionibus & auctoritate Ecclesiae) statuendo pro unica regula omnium credendorum conspirant cum Antiquis Haereticis, Arianis, Pelagianis, Sabellianis, Nestorianis, Donatistis &c. qui solam Scripturam jactabant, quam pro libitu interpretabantur, prout ipsorum erroribus commodabat, ut facillimum foret demonstrare ex tomis Conciliorum, & Historiographis, praesertim Baronio. Et hanc ob causam Scriptura, etiam à Lutherò, jam saepius appellata est *liber Haereticorum*, quia nempe omnes ex hac suam tueri causam nitentur. Quin & ipse diabolus, Christum tentans, S. Scripturae textibus usus & abusus est. Videant igitur, in qua navi navigent Adversarii. R. 2. N. A. quod falsissimum esse, hactenus demonstratum est, cum nec de ipsius Scripturae existentia, puritate, & genuino sensu, nec de alijs Mysterijs fidei, nimirum SS. Trinitatis, Processio-

no & Divinitate Spiritus S. &c. ex sola Scriptura constare possit, quia hæc in illa nec explicitè continentur, nec per pronam & legitimam consequentiam clarè deducuntur. Hoc concedo, quòd Scriptura, postquam semel de illa, & illius genuino sensu (quod tamen sine Verbo DEI non scripto fieri nequit) infallibiliter constituit, regula infallibilis sit quoad aliquos fidei articulos, in ea clarè contentos: proinde regula credendorum inadaequata dici possit. Ad probationem 1. N. sequelam; sicut enim imperfectus non dicitur homo, quia non habet alas, eò quòd Deus noluerit hominem habere alas: ita & Scriptura dici debet imperfecta, licet non omnia, nec sãdò credenda & facienda, contineat, eò quòd Deus non omnia nobis innotescere voluerit per Scripturam, sed multa per Ecclesiam, & per Verbum non scriptum, ut clarè evincitur ex nostris probationibus. Item sicut pars non ideo dicenda est aliquid imperfectam, quia non est totum: ita nec Scriptura ideo imperfecta dicitur, quia non est tota & adequata Regula omnium credendorum. Adversarij admittendo solam Scripturam pro Regula adequata videntur similes homini, qui uno pede ambulare, aut volucris, quæ unã alã volare niteretur. Ad 2. probationem Transmissã M. quam falsam esse patet ex dictis. N. m. non enim perspicuè exprimitur Mysterium Trinitatis, Baptismus parvulorum, Sacramentum & usus legitimus Eucharistiæ &c.

32. Dices. Hoc dudum merito displicuit Protestantibus, quòd Catholici
R. P. Pichler Theol. Polemica.

ad eò vilipendant, imò & contemnant Scripturam; non enim desuerunt, qui eam vocarent omnium heresum causam, litium materiam, nasum cereum, ænigma sphingis, folia Sybillæ, regulam Lesbiam & plumbeam, quæ cuivis figuræ aptari possit. R. nequaquam Catholici vilipendant aut contemnant Scripturam, sed venerantur, uti revera est, tanquam Verbum Divinum; sed hoc dicunt, eam solam non sufficere, nec certò & infallibiliter ejus sensum genuinum in multis haberi posse sine altero DEI Verbo, nimirum non-scripto. Ille non vilipendit aut contemnit epistolas S. Pauli, qui dicit, eas solas non esse totum Verbum DEI, sed dari & requiri etiam quatuor Evangelia &c. Ita nec ille, qui dicit, præter Verbum DEI scriptum dari & requiri aliud non-scriptum. Caterùm Catholici non ita nudè ipsam Scripturam hujusmodi titulis afficiunt, sed per abusum Hereticorum, Scripturam juxta suam privatum spiritum interpretantium, dicant Scripturæ affingi nasum cereum, eamque fieri causam heresum, litium materiam, regulam Lesbiam &c. Siquidem res optimæ per abusum depravantur, & cedunt in perniciem, quæ per se ordinate sunt ad salutem: sic utique Sacramenta sunt res optimæ, & ad hominis salutem instituta, tamen per abusum vertuntur sæpe in majorem suscipientis indignè damnationem, ut Judæ Iscarioti contigit, Eucharistiam indignè sumentem.

Ob. 3. Quæ de aure in aurem tran- 25.
seunt, & quasi per manus traduntur,
magno temporis lapsu interire solent.

Q. 2.

vel

vel corrumpi, ob humanae memoriae imbecillitatem, vel ob hominum concordiam: sed Traditiones de aure in aurem transeunt, & quasi per manus traduntur: ergo intereunt, vel saltem corrumpuntur cum tempore. Igitur Verbum DEI, quod manet in aeternum, debet esse scriptum, & nullum datur praecise traditum. R. 1. retorquendo argum. in Scripturam S. quia etiam haec, si humana solum providentia attendatur, magno temporis lapsu facile interire aut corrumpi potest vel ex infirmitate describentium, vel malitia infidelium. R. 2. dist. M. Nisi DEUS specialem curam gerat talium rerum. C. M. si gerat. N. M. DEUS non minorem curam gerit Traditionum, & Verbi sui non scripti, quam Scripturae, ne intereant, vel corrumpantur; & Verbum DEI, sive scriptum sit sive non scriptum, manet in aeternum, atque Deus illius curam gerere debet. Nunquid Ecclesia vera in lege Naturae ante Moysis tempora per bis mille annos existit, & quidem sine erroribus in fide, quamvis nullam Scripturam habuerit, sed meras Traditiones, & Verbum DEI non scriptum? Igitur non est absolute necessarium, ut Verbum DEI scribatur. Accedit, quod Traditiones Ecclesiae Christianae, quamvis in SS. Litteris scriptae non sint, scribi tamen consueverint in libris Ecclesiasticis, Concilijs, & Veterum monumentis (quae est humana industria) ne pereant vel corrumpantur. Imò continuo usu & viva fide optime custodiuntur, tanquam in cordibus fidelium descriptae.

Ob. 4. In Scriptura S. rejiciuntur, & reprehenduntur Traditiones tanquam inventa & doctrinae hominum: ergo non sunt admittendae. A. prob. ex varijs textibus. Deuteron. 4. v. 2. dicitur: *Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo, Et c. 12. v. ult. quod tibi praecipio, hoc tantum facito: nec addas quidquam, nec minuas.* Isaias c. 29. v. 13. inducit Deum populo exprobatem, quod se coluerit *mandato hominum & doctrinis.* S. Paulus Coloss. 2. monet: *videte, ne quis vos decipiat per Philosophiam & inanem fallaciam secundum traditionem hominum.* Et ad Gal. 1. *si quis vobis evangelizaverit prater id, quod accepistis, anathema sit.* Denique Christus ipse in Evangelio reprehendit Phariseos propter Traditiones; nam Marc. 7. v. 7. 8. ait: *in vanum me colunt docentes doctrinas & praecepta hominum.* Relinquentes enim mandatum DEI tenent traditiones hominum. Idem facit Mat. 15. R. 1. absolute N. A. tū quia in probationibus nostris p. 117. vidimus, quod Scriptura approbet Traditiones, tum quia Adversarij male impugnant Traditiones ex Scriptura, quia istam nec habent nec rite intelligere possunt sine Traditionibus, & Verbo DEI non scripto, ut demonstratum est art. 1. serē toto. R. 2. D. A. Rejiciuntur & reprehenduntur Traditiones merè humanae, repugnantes mandatis Dei, fidei Christianae, bonisque moribus, item Traditiones vanae Phariseorum aut Gentilium C. A. Traditiones omnes N. A. & C. Nos Catholici non detendimus Traditiones vanas Gentilium. Pharisaeas.

cas, merè humanas, Dei mandatis, fidei Christianæ, bonisque moribus repugnantes, sed Divinas, Apostolicas, ab Ecclesia propositas & approbatas, quæ non tantùm non rejiciuntur aut reprehenduntur à Scriptura, sed etiam approbantur & commendantur, imò necessariæ prorsus sunt, & semper fuerunt, præsertim ante tempora Moysis.

Ad probationem explicò textus. In 1. notetur imprimis verbum *loquor*, quod indicat potius Verbum DEI ore tenus traditum, quàm scriptum, præsertim quia Moyses v. 32. subjungit: *interroga de diebus antiquis, qui fuerunt ante te ex die, quo creavit DEUS hominem*; ubi autem interrogatione & narratione opus est, non omnia plenè sunt scripta, sed aliqua saltem tradita tantùm. Deinde ibi est sermo de præceptis Judæorum Judicialibus & Ceremonialibus, cur igitur Adversarij non amplius observant hæc præcepta, cum textus dicat, *nec auferetis ex eo*? cur *addere* non liceat, si liceat *auferre*? Præterea hujusmodi textus tantùm volunt, ut in Libris Canonicis nihil immutetur addendo vel demendo, & sic corruptatur Scriptura, item ut omnia, quæ præcipiuntur, integrè & ad litteram observentur; non verò excludunt aliud Verbum DEI; aliàs malè fecissent etiam Prophetæ & Apostoli, quæ post Moysen integros libros Canonicos scripserunt, & sic *addiderunt* libris Moysis. In 2. sermo est de præcepto aliquo Ceremoniali in specie, nimirum de præcepto sacrificandi, quo Deus volebat nihil addi de ritu Gentilium, nihi minui de illa ratione, quam ipse

præscripsit in offerendo Sacrificio. Deinde cur Adversarij non retinent modum hunc sacrificandi, & immolandi DEO oves, boves, hædos &c. si nihil liceat *minuere* de illo præcepto? Denique si nihil huic præcepto licet *addere*, malè fecerunt Apostoli novum præceptum imponendo, ut fideles abstineant *a suffocato & sanguine* Act 15. malè fecit Paulus prohibendo bigamos ordinari &c. In 3. Isaias loquitur de præceptis & doctrinis hominum, quæ repugnant mandatis DEI & Scripturis Divinis, ita enim explicavit Christus Marc. 7. v. 8. ubi, postquam citavit Isaiam c. 29. his verbis, *bene prophetavit Isaias de vobis hypocritis*, subjungit: *relinquentes enim mandatum DEI, tenetis traditiones hominum*. In 4. Paulus loquitur de traditionibus tum vanis Gentilium, tum superstitiosis Judæorum, tum merè humanis, ab Ecclesia nec approbatis nec receptis. In 5. Paulus intelligendus est de utroque Verbo Dei, scripto & non scripto, ab utroque enim abstrahit tò *evangelizavimus*: præter quod utrumque utique nihil aliud doceri debet. Dein Paulus ibi anathema dicit falsis Doctoribus, qui volebant, præter fidem in Christum requiri etiam circumcisionem & observationem Legum Mosaicarum. Denique tò *præter* sumitur ibi pro *contra*, nam Græcum *παρά* significat tam *contra*, quàm *præter*; utriusque autem *contra* doctrinam Pauli nihil docere licet, bene tamen *præter*, quia Paulus in suis epistolis non omnem doctrinam Christianam complexus est. In 6. Christus reprehendit Traditiones Pharisaicas, mandato DEI

repugnantes, ut patet ex citato *in*tegro textu. Deinde Christus reprehendit Phariseos etiam ex eo capite, quia in observatione traditionum ab hominibus introductarum (cujusmodi erant, 1. antefumptionem cibi lavare manus. 2. lotionem manuum inter comedendum sepius reperere. 3. cum peccatoribus non sumere cibum. 4. in Sabbatho agris non sanare &c.) querebant vanam gloriam, & opinionem sanctitatis apud plebem, negligentes interim internum animæ cultum & virtutes solidas. Cæterum nec Synagoga ponit ullam falsam Traditionem recipere ut Canonicam, sicut non potuit ullam falsam Scripturam recipere ut Canonicam, & propter quam causam DEUS debuit ipsam reddere infallibilem in hoc, propter eandem debuit & in illo, ne scilicet tota Ecclesia erraret, & sic omnis fides Divina periret in mundo.

Ob. 5. Patres rejiciunt Traditiones, nominatim S. Hieron. in Matth. c. 23, ubi sic ait: *quod de Scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate contemniunt, qua probatur.* Et S. August. de doctr. Christi l. 2. c. 9. sic pronuntians: *in his, que aperte posita sunt in Scriptura, invenuntur illa omnia, que continent fidem, moresque vivendi.* Item S. Chrysostr. in c. 2. Matth. *quidquid quaritur ad salutem, totum jam impletum est in Scripturis: ergo sola Scriptura est sufficiens, nec opus est Verbo DEI non-scripto.* R. 1. generatim, si Patres videantur asserere, omnia ad fidem & mores pertinentia contineri in Scri-

pturis, vel intelligendi sunt 1. quod omnia in ijs contineantur generatim, contusè, mediatè, & consecutivè, quatenus nimirum ipsæ SS. Litteræ approbant Traditiones, & nos ad audiendam Ecclesiam hortantur. 2. vel intelligendi sunt de ijs tantum rebus, de quibus ipsi peculiariter disputabant cum hæreticis, quibus, quia nihil nisi scripturam admittere volebant, sese accommodant, etiam ex sola Scriptura argumentantes ad hominem. 3. Vel loquuntur de Scripturis ritè intellectis, quæ tamen ritè intelligi nequeunt sine Traditione, vel declaratione Ecclesie. 4. Vel intelligendi sunt, quod sola *contra*, non vero *propter*, vel *extra* Scripturam nihil admitti debeat. R. 2. quid sentiant Patres de Traditionibus, satis liquet ex dictis p. 118. Unde si fors auctori loquantur ita obcurius, explicari debent juxta alios ipsorum textus clariores, quibus approbant Traditiones indubitatè, ne tibi contradicant. Allati textus ex Patribus nihil probant contra nos; nam S. Hieron. loquitur de aliqua sententia particulari, qua quidam volebant ex libro quodam apocrypho probare, Zachariam, quem Judæi occiderunt inter templum & altare, fuisse patrem Joannis Baptiste: ex particulari autem aliquo factò, præsertim si id aliunde non satis probari poterit quam ex Scriptura, malè infertur, universaliter omnia contemnenda esse, quæ scripta non sunt. S. August. imprimis tantum loquitur de ijs dogmatibus, quæ simpliciter & explicitè crediti sunt necessaria, deis non dicit, etiam hæc inveniri in Scri-

pturis clarè, & sine interpretatione Ecclesie, sed tantum inveniri absolute, quod etiam nos admittimus, scilicet vel generatim & confusè, vel particulatim & clarè. Quòd S. Augustinus non voluerit omnia contineri *clarè & particulatim* in Scripturis, quæ continent *fidem morèsq; vivendì*, manifestè colligitur ex alijs ejus textibus, uti ex ep. fundamenti c. 5. *Ego Evangelio non crederem, nisi me Catholice Ecclesie commoveret auctoritas.* Et l. 10. de Genesi ad Litteram c. 23. *consuetudo Matris Ecclesie in baptizandis parvulis nequaquam spernenda, nec omnino credenda, nisi Apostolica esset Traditio.* Denique S. Chrysost. loquitur de vitijs, ad quæ sananda afferit in Scripturis inveniri remedia: ergo iterum de aliqua materia particulari; insuper non dicit, hæc remedia pro omnibus vitijs clarè reperiri in Scripturis.

26. Ob. 6. Si Ecclesia debet nos certificare, quantum sit vera Scriptura, tunc Scriptura suam auctoritatem obtinet ab Ecclesia, & sic Ecclesia erit supra Scripturam, quod dici nequit; cum nihil possit esse supra Verbum Divinum. 2. si Ecclesia interpretatur Scripturam, & declarat ejus sensum, tunc judicat Scripturam, & sic se iterum statuit supra Scripturam. R. ad 1. N. M. Ecclesia enim non facit, ut Scriptura fiat Verbum Divinum, sed tantum declarat, quantum Scriptura sit Verbum Divinum, & auctoritatem divinam habeat: sicut Monetarius vel Trapezita non tribuit auro vel gemma suum valorem, sed illum præcisè declarat ignorantibus. Ad. 2. impri-

mis retorqueo argumentum: si Præco, vel alius homo privatus, apud Sectarios interpretatur Scripturam, & ejus sensum declarat, tunc judicat Scripturam, & sic se statuit supra Scripturam. Deinde Ecclesia Scripturam interpretans non examinat, an id, quod Scriptura dicit, verum sit: sed tantum examinat, utrum hoc vel illud dicatur à Scriptura; & sic declarando sensum non Scripturam, sed de ejus sensu judicat, nec auctoritatem exercet in Scripturam, sed potius in iudicia hominum, quæ dirigit vel corrigit.

27. Ob. 7. Kemnitius, Brentius, Molinæus, & alij tam Lutherani quam Calvinistæ admittunt aliquam Traditionem, nempe illam, per quam constat quoad nos, quinam libri sint Canonici & incorrupti, quin & ipse Calvinus ait: *quarunt enim, quis nos faciat certiores, à Moyse & Prophetis hæc fuisse Scripta, quæ sub eorum nominibus leguntur &c. Verum ut de omnibus simul loquar, certo certius est, ipsorum Scripturam non aliter pervenisse ad posteros, quam de manu ad manum, ut ita loquar, perpetua annorum serie à Patribus tradita.* Ergo falsò imputamus Protestantibus, quòd rejiciant Verbum DEI non-scriptum. R. 1. Transeat A. N. C. quamvis enim unam Traditionem admittant, bene tamen arguuntur, quòd ceteras, pariter necessarias, rejiciant cum alijs Protestantibus. R. 2. admissa unica Traditione jam ruit præcipuum Sectariorum fundamentum, in eo consistens, quòd nihil aliud pro Verbo DEI habendum, nisi Scriptura, nie

uihilque credendum, aut necessario faciendum, nisi scriptum sit. R. 3. admilla unica Traditione non prudenter amplius negari possunt cetera, ab Ecclesia proposita; si enim Ecclesia agnoscitur esse infallibilis in custodienda & proponenda una Traditione, cur non etiam infallibilis agnoscitur in custodiendis & proponendis reliquis? Cur necessario credendum est Ecclesiae proponenti Evangelium, non autem proponenti verum Evangelij sensum? Has difficultates viderint alij, qui absolute negant omnes Traditiones, propterea tamen non feliciores; quia sic ignorant, vel saltem certi non sunt, an habeant aliquam Scripturam, & quinam libri sint Canonici. Aliqui dixerunt, illos esse Canonicos, qui praeserunt in titulo unum ex Prophetis vel Apostolis. Sed contra est 1. quia de ipsis titulis redit quaestio, unde con-

ster, eos non esse ab hominibus nequiter assutos. 2. quia multi libri Canonici non praeserunt Prophetam vel Apostolum, uti Genesis &c. 3. quia multi praeserunt titulum Apostoli, ut Evangelium S. Bartholomaei, S. Thomae, S. Andreae &c. & tamen sunt Apocryphi. 4. quia ex titulo nondum constat, an omnia & singula capita & sententiae pertineant ad talem librum. Alij dixerunt, illos esse libros Canonicos, qui allegantur à libris Canonicis. Sed contra est 1. quia de libro citante alium redit quaestio, an sit Canonicus. 2. quia non omnes libri, multo minus omnia capita & sententiae librorum citantur ab alijs libris &c. Sequitur nunc Corollarium ex dictis, gulam omnibus Adversarijs frangens.

Objectionem de circulo vitioso vide infra de Infallibilitate Ecclesiae

n. 17.

COROLLARIUM

Bene notandum.

28. **E**X haecenus disputatis manifestè deducitur hoc vel simile ratiocinium.

Illa Secta, quae solam Scripturam agnoscit pro unica regula omnium credendorum; interim tamen nec de ipsa Scriptura ejusque puritate, nec de genuino illius sensu infallibiliter certa esse potest in suis principijs; nullum prorsus articulum infallibiliter certum, adeoque nullam fidem Divinam habet.

Atqui Sectae Lutheranorum, Calvinistarum, Zvving.

Zvvinglianorum, & aliorum ab Ecclesia Romano-Catholica Apostatarum agnoscunt solam Scripturam pro unica regula omnium credendorum; interim tamen nec de ipsa Scriptura ejusque puritate, nec de genuino illius sensu infallibiliter certæ esse possunt in suis principijs.

Ergo Sectæ Lutheranorum, Calvinistarum, Zvvinglianorum, & aliorum ab Ecclesia Romano-Catholica Apostatarum nullum prorsus articulum infallibiliter certum, adeoque nullam fidem Divinam habent.

Ubi autem nulla est fides Divina, & ex motivo infallibili infallibiliter cognito certissima, ibi nulla est vera Ecclesia, nulla Salus.

Ergo in his Sectis nulla est vera Ecclesia, nulla Salus.

Propositio prima, seu *Major*, est evidens penetranti terminos; cum usque regularum nequeat esse certius & rectius, quam ipsa regula, nec voluntas intellectui prudenter impetare possit assensum certissimum & firmissimum alicui objecto præstandum tanquam infallibiliter certo, si motivum, propter quod imperari deberet assensus certissimus & firmissimus, sit incertum ac dubium. Quomodo enim prudenter impetare sibi quis poterit assensum indubitatum & firmissimum de aliquo objecto v. g. de reportata ab hoste victoria, si aliud motivum non habeat, nisi aliquam scripturam ignoti Auctoris, & dubiæ interpretationis; si de Auctore non certo constet, an sit verax & fide dignus, an verò impostor & mendax; nec de ipsa scriptura, an sit ritè & pure

R. P. Fichler Theol. Polemica.

descripta; an hoc vel alio modo ipsius verba, quæ variam patiuntur interpretationem, sint intelligenda? Certè nemo prudens.

Alterâ propositio, seu *Minor*, hucusque evidenter demonstrata est potissimum eo ex capite, quia hæ Sectæ rejiciunt Verbum DEI non-scriptum, & Ecclesiæ definiens autoritatem, nihilque aliud nisi Scripturam pro Verbo DEI admittunt, & idcirco Scripturam, de cujus existentia puritate & integritate dubitatur, probare debent per ipsam Scripturam, ejusque sensum dubium per textum dubium, adeoque ignotum per ignotum. Item semper hoc pacto dare coguntur pro responsione, quod est in questione, & aliunde probari deberet, nunquam autem potest, si aliud DEI Verbum præter

R.

Scri-

scripturam non admittatur. Si Scripturæ suppetias ferre nitantur per internum spiritum & conscientiam suam sensum, pro agnoscenda veritate adhibent patronum omnis fallitatis, architectum omnis erroris & contradictionis, istum enim spiritum & sensum internum à DEO potius esse & infallibilem, an verò mendacem & à diabolo vel propria pertinacia ortum, unde Adversarij infallibiliter constat? An ex Scriptura? (aliud enim DEI Verbum, ex quo aliquid intallibiliter probari posset, non admittunt) at sic supponunt Scripturam ejusque sensum certum, de quibus tamen lis est & controversia; imò manifestè cum impijs eunt in circulum, dum Scripturam (idem est de ejus sensu) probant esse Divinam ex spiritu interno, & spiritum internum probant esse Divinum ex Scriptura, atque adèd incertum per incertum, dubium per dubium, ignotum per ignotum, idem per idem. Vid. præcipue §§. 1. & 5. art. 1. à p. 86. & p. 92. Tertia propositio, seu *Consequens*, est legitime deducta ex Præmissis atq; dispositis, adèdque *formaliter bona*, & innegabilis ab intellectu sano, ut norunt boni Dialectici omnes.

Quarta propositio, seu *subsumpta Minor*, clara est omnibus, qui sciunt, formam essentialem veræ Ecclesiæ esse *fidem* infallibiliter veram & Divinam, quod nec Adversarij negant; cum Ecclesiæ vera sit cæteris *vere fidelium*, seu infallibiliter veram certam & Divinam fidem habentium, sine qua fide impossibile est placere DEO, & salvari, ut ipsi nec contendunt.

Ultima deique illatio irrefragabiliter sequitur ex precedentibus, ut nemo non videt, qui aliquid videt.

Iste discursus omnibus Adversarijs non modò artè constringit, sed & penitus frangit galam. Quamdiu enim infallibili argumento non probaverint Existentiam, Canonem, Versionem, Puritatem, & Genuinum Sententiam Scripturæ (cui unice inniti, & ex qua sola cæteros articulos probare volunt) quod eos prestare impossibile est in suis principijs, ut luce clariùs ostensum est, hærent & errant in primis fidei principijs, nec ad alias controversias circa Religionem, nobilicam ventilandas progredi possunt, utpote in cunis statim suffocati, & quasi saucinati, dum semper ipis negari potest suppositum, nempe textus, & textuum sensus, quos merà conjecturâ humanâ possident. Unde, quia Christi Vicarium, legitimum Controversiarum Judicem, abjecerunt, dati sunt in reprobum sensum, in tenebris ambulat sine Duce, sine Pastore, sine Rectore, velut oves errantes vagantur destituta pascuis veræ ac salutaris doctrinæ, atque *velut parvuli fluctuantes circumferuntur omni vento doctrina in nequitiâ hominum, in astutiâ ad circumventionem erroris.* Eph. 4. v. 14. quod dolendum & sanguineis lacrymis deplorandum. Sed nunc ad Ecclesiam, ad infallibilem Controversiarum Judicem, nos progredi oportet, unde de prædictis omnibus intallibilem hauriunt certitudinem & securitatem Catholicæ.